

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЖУКЕВИЧ СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА

УДК 336.6:330.1:330.34

**ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ
ПОСТІНДУСТРІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

Галузь знань: 08 - економічні науки

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук

Науковий консультант:
Семанюк Віта Зеновіївна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнського національного університету

Тернопіль – 2026

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний етап розвитку економіки характеризується переходом до постіндустріальної, інформаційно-мережевої та цифрової моделі господарювання, для якої визначальними є домінування знань, інформації та інтелектуального капіталу як пріоритетних факторів виробництва. Зростає роль інноваційних технологій, цифрових платформ і штучного інтелекту у формуванні конкурентних переваг підприємств. Економічна діяльність набуває ознак високої динамічності, глобальної взаємозалежності, технологічної гібридності та когнітивної складності, що зумовлює необхідність реструктуризації фінансово-господарських процесів і системи управління на всіх рівнях економіки.

Ефективність економічних систем вимагає трансформації традиційних адміністративно-статистичних підходів у аналітично орієнтовані моделі прийняття рішень, що передбачає переосмислення ролі та змісту фінансового аналізу. Орієнтація на обліково-статистичні, ретроспективні оцінки поступово втрачає універсальність, аналітичну глибину та інтерпретаційну спроможність і не забезпечує належного рівня достовірності, оперативності та ціннісної релевантності інформації для ефективного управління.

У постіндустріальній економіці фінансовий аналіз набуває нових змістових, методологічних і технологічних вимірів, трансформуючись із інструменту контролю та оцінювання результатів діяльності на інтегровану інтелектуально-аналітичну основу управління, орієнтовану на прогнозування, моделювання ризиків, оцінку інноваційного та нематеріального потенціалу підприємства, ефективності інвестицій і соціальної відповідальності бізнесу. Особливий вплив на фінансовий аналіз спричиняють цифровізація, розвиток FinTech, Big Data-аналітики, штучного інтелекту та блокчейн-технологій, які спонукають до оновлення методологічних підходів до фінансового аналізу. Зазначене актуалізує потребу в концептуальному оновленні теоретико-методологічних й організаційних основ фінансового аналізу, його адаптацію до викликів цифрової економіки та постнекласичної науки, що обумовлює необхідність формування нової цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу як самостійної, інтелектуально-інтегративної системи економічних знань.

Вагомий внесок у розвиток фінансового аналізу зробили вітчизняні науковці, зокрема: О. Базилінська, М. Болюх, Р. Бруханський, Л. Волощук, О. Галенко, З.-М. Задорожний, О. Зоріна, Є. Іонін, Л. Кіндрацька, Т. Ковальчук, П. Куцик, І. Лазаришина, Л. Лахтіонова, Є. Мних, Г. Норд, О. Олійник, І. Парасій-Вергуненко, О. Петрук, П. Попович, І. Райковська, В. Семанюк, І. Фаріон, Ю. Цал-Цалко, М. Чумаченко, С. Шкарабан та інші. Суттєвий науковий доробок у цій сфері сформовано зарубіжними дослідниками, серед яких: Е. Альтман, У. Бівер, Д. Блісс, П. Барнс, Дж. Кеннон, Р. Каплан, Д. Міддлтон, Д. Нортон, Ж. Рішар, П. Герстнер, Д. Фостер, Р. Фоук, Е. Хелферт, Р. Хіггінс, Дж. Хорріган, І. Шерр .

Позитивно оцінюючи науковий доробок провідних учених, зазначено, що сучасний стан розвитку фінансового аналізу характеризується низкою теоретико-методологічних викликів, які потребують системного переосмислення. До них належать: недостатня фундаментальність теоретичних основ фінансового аналізу, що зумовлює необхідність звернення до філософії як першооснови наукового пізнання;

необґрунтованість методологічного базису та відсутність валідної системи показників, формування якої потребує імплементації нефінансових чинників (управлінських, соціальних, екологічних і поведінкових) у класичні моделі фінансового аналізу; необхідність вдосконалення організаційних механізмів фінансово-аналітичної діяльності як технологічного процесу управління з інтеграцією когнітивних і цифрових підходів у систему фінансово-економічного пізнання. Вирішення цих проблем забезпечується інтелектуалізацією фінансового аналізу, яка розширює його просторово-часові межі та підвищує аналітико-інтерпретаційну спроможність.

Зазначене зумовило необхідність оновлення теоретичних, методологічних та організаційних основ фінансового аналізу з урахуванням положень постнекласичної науки та умов постіндустріальних трансформацій, сприявши формуванню цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу, орієнтованої на системність, адаптивність, прогностичність і практичну ефективність, що визначило актуальність дисертаційного дослідження та дало змогу виокремити його об'єкт, предмет, мету й завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до напрямів і планів науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету в межах держбюджетних досліджень за темами: «Домінанти управлінського обліку в умовах діджиталізації для забезпечення економічної безпеки у воєнний і післявоєнний періоди» (державний реєстраційний номер 0123U101580), «Цифровізація обліку в системі управління енергетичною та кібернетичною безпекою України у воєнний та поствоєнний періоди» (державний реєстраційний номер 0126U002206), а також науково-дослідних робіт за темами: «Цифровізація обліку для забезпечення економічної та кібернетичної безпеки підприємства» (державний реєстраційний номер 0125U001067), «Стандартизація бухгалтерського обліку і звітності в умовах імплементації європейського законодавства» (державний реєстраційний номер 0117U003468), «Стан та перспективи розвитку системи бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0117U000147), «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (державний реєстраційний номер 0122U000927). В межах зазначених науково-дослідних робіт авторкою особисто розроблено пропозиції щодо удосконалення теоретико-методологічних положень фінансового аналізу.

Метою дисертаційного дослідження є розробка концептуальних теоретико-філософських, методологічних та організаційних положень фінансового аналізу в умовах постіндустріальних трансформацій. Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити генезис фінансового аналізу в системі еволюції економічної думки та розвитку облікової парадигми, визначивши логіку становлення його теоретичних засад, категоріального апарату й аналітичних інструментів;

- дослідити домінанти постіндустріального суспільства та їхній вплив на визначення ключових складових цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу, що відображають розвиток науки, суспільного устрою та суміжних галузей наукових знань;

- висвітлити онтологічні підходи до модернізації ключових концептів фінансового аналізу, зокрема його сутності, змісту, мультифункціональності, розширення предметного поля та об'єктів у постіндустріальній економіці;
- проаналізувати епістемологічні основи формування знань у фінансовому аналізі та обґрунтувати необхідність міждисциплінарної інтеграції;
- визначити аксіологічні основи фінансового аналізу як детермінанти формування системи ціннісних орієнтирів, які визначають його пріоритетні напрямки;
- розробити системний підхід до таксономії фінансового аналізу та здійснити структурування його видів з урахуванням постіндустріальних характеристик, що забезпечить цілісність наукової системи;
- дослідити методологічні основи фінансового аналізу, зокрема реконфігурацію принципів і дослідницьких підходів з урахуванням сучасних вимог економічного середовища;
- актуалізувати науковий метод фінансового аналізу відповідно до вимог постіндустріальної та цифрової економіки й експлікувати його складові, визначивши їхню дивергенцію та демаркацію для підвищення точності та системності аналітики;
- розробити методологічну матрицю фінансового аналізу як системну модель ієрархічної організації та динамічної адаптації аналітичного процесу з використанням принципу методологічної тріангуляції;
- проаналізувати проблемні аспекти формування системи показників фінансового аналізу та дослідити методики їх вимірювання й операціоналізації для забезпечення методичної валідності, точності та обґрунтованості оцінок;
- обґрунтувати використання інтегральних показників як інструменту системної діагностики фінансового стану підприємства, що дозволяє здійснювати комплексну аналітичну оцінку;
- розробити інноваційні методологічні підходи до імплементації показників оцінювання ефективності у моделі фінансового аналізу, забезпечуючи їхню адаптивність до цифрової та постнекласичної економіки;
- систематизувати методологічні підходи та здійснити структурування системи показників на різних етапах життєвого циклу підприємства, забезпечуючи їхню цілісність, адаптивність та практичну застосовність для комплексного фінансового аналізу;
- дослідити процес організації фінансового аналізу, його принципи, факторну зумовленість та ключові моделюючі параметри в управлінській системі підприємства;
- проаналізувати організацію фінансово-аналітичної діяльності як технологічного процесу управління для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень;
- обґрунтувати роль інтелектуалізації фінансового аналізу в забезпеченні адаптивності та інноваційності управлінської системи підприємства.

Об'єктом дослідження є теорія, методологія й організація фінансового аналізу в системі сучасного фінансово-економічного пізнання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та організаційних положень фінансового аналізу, що визначають його функціонування,

розвиток і практичну реалізацію в управлінських системах підприємств за умов постіндустріальних трансформацій.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання з використанням системного підходу та сукупністю загальнонаукових, спеціальних і філософсько-емпіричних методів пізнання. Для досягнення мети та реалізації завдань дисертаційного дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів: історико-генетичний, гносеологічний, онтологічний, епістемологічний та аксіологічний підходи – для розкриття генезису фінансового аналізу, уточнення його сутності, предметного поля, мультифункціональності та ціннісних орієнтирів у постіндустріальній економіці; аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстрагування й узагальнення – для формування понятійно-категоріального апарату та обґрунтування цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу; системний, структурно-функціональний і таксономічний підходи застосовано для розроблення таксономії фінансового аналізу, побудови методологічної матриці та структуризації його видів з урахуванням постіндустріальних трансформацій; методи моделювання та формалізації – для актуалізації наукового методу фінансового аналізу та експлікації його складових; економіко-статистичні та інтегральні методи, а також багатокритеріальну оцінку були використані для формування системи показників, операціоналізації оцінок та комплексної діагностики фінансового стану підприємства, тоді як процесний та організаційний підходи – для дослідження фінансового аналізу як технологічного процесу управління; методи концептуального моделювання застосовано для обґрунтування ролі інтелектуалізації та цифрових технологій у підвищенні адаптивності й інноваційності системи фінансово-аналітичного управління підприємством. Застосування зазначених методів у взаємозв'язку забезпечує комплексність дослідження, глибину наукового узагальнення, а також достовірність отриманих результатів і висновків.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти та регуляторні документи, що дотичні до фінансово-аналітичної діяльності на національному та міжнародному рівнях; результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених з проблем теорії, методології та організації фінансового аналізу; матеріали фахових наукових видань і науково-практичних конференцій; офіційні статистичні дані; інформаційні ресурси спеціалізованих професійних інтернет-платформ; а також звітність суб'єктів господарювання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теорії, методології й організації фінансового аналізу в умовах постіндустріальних трансформацій, що забезпечило формування його нової цифрово-постнекласичної парадигми як самостійної наукової системи знань. Основними положеннями наукової новизни дисертаційної роботи є:

вперше:

- запропоновано концепцію цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу як цілісної системи теоретико-методологічних знань, що поєднує філософсько-теоретичний, методологічний, організаційний та цифрово-технологічний виміри постіндустріальних трансформацій з урахуванням складності й нелінійності соціально-економічних систем і використанням цифрових джерел

даних у режимі реального часу, когнітивно-поведінкових чинників та міждисциплінарних зв'язків. Запропонований підхід забезпечує перехід від ретроспективно орієнтованого, модельно-детерміністичного й технократичного фінансового аналізу до ймовірнісної, інтелектуально-інтегрованої системи аналітичного пізнання, здатної відображати емерджентні ефекти й альтернативні траєкторії розвитку, що розширює функціональну роль фінансового аналізу до інструмента підтримки довгострокового та антикризового управління підприємствами;

- сформовано та обґрунтовано філософський базис розвитку теорії фінансового аналізу на основі інтеграції онтологічного, епістемологічного та аксіологічного підходів, що дало змогу модернізувати ключові концепти фінансового аналізу та поглибити розуміння його сутності як інтелектуально-інтегративної форми наукового пізнання економічної реальності, спрямованої на виявлення закономірностей формування, розподілу й використання фінансово-економічних ресурсів, дослідження структури, динаміки та причинно-наслідкових взаємозв'язків фінансових явищ і процесів з метою формування науково-обґрунтованих прогнозів і моделей розвитку фінансово-економічної системи та підвищення якості управлінських рішень у динамічному соціально-економічному середовищі. Зміст фінансового аналізу представлено як багатовекторну систему, що поєднує теоретико-методологічні, інструментальні та прикладні компоненти, інтегрує прийоми, показники й аналітичні інструменти та охоплює стратегічний, міждисциплінарний і технологічно-цифровий виміри сучасної аналітичної діяльності; розширено предметне поле та коло об'єктів фінансового аналізу в умовах динамічної економічної нестабільності. Епістемологія уможливила конструювання знань у фінансовому аналізі та обґрунтувала необхідність міждисциплінарної інтеграції. На основі аксіологічного виміру фінансового аналізу запропоновано концепт «аксіогенез фінансового аналізу» як процес формування його ціннісно-змістової основи, що відображає еволюцію методологічних, етичних і соціально-економічних орієнтирів та визначає пріоритети розвитку фінансово-аналітичної практики й прийняття управлінських рішень на засадах соціальної відповідальності, екологічної стійкості та довгострокової економічної ефективності;

- розроблено методологічну матрицю фінансового аналізу як системну модель, що інтегрує теоретичну багатовимірність із практичною спрямованістю, поєднує вертикальну ієрархію рівнів (філософський, загальнонауковий, спеціально-науковий, прикладний, інструментально-технологічний) та горизонтальну структуру (принципи, методи, прийоми, моделі, методики), забезпечуючи узгодженість аналітичного процесу в просторі та часі. Часовий вимір матриці відображає еволюційну динаміку аналітичного процесу та взаємозв'язок стратегічного, тактичного й оперативного рівнів управління фінансовими потоками; гештальт-структура репрезентує цілісність і системоутворюючу основу методології, поєднуючи різні рівні знань у межах єдиної аналітичної парадигми; методологічна триангуляція формує узгоджену систему якісних і кількісних прийомів, забезпечує багатоканальність джерел та взаємну компенсацію обмежень окремих методик, підвищуючи надійність, валідність і адаптивність фінансово-аналітичних висновків в умовах нестабільності та цифрової трансформації економіки;

- впроваджено інноваційний підхід до операціоналізації показників фінансового аналізу, що передбачає створення композитних індексів, нормалізацію даних та використання інтервальних (діапазонних) значень: композитні індекси інтегрують фінансові, нефінансові дані, альтернативні та поведінкові чинники в єдину систему оцінки; нормалізація забезпечує приведення показників до спільного масштабу для узгодженого порівняння та агрегування; застосування інтервальних значень поряд із фіксованими нормативами реалізує динамічний, контекстуально адаптивний підхід, що дозволяє об'єктивно оцінювати фінансовий стан та ефективність діяльності підприємства в умовах нестабільного ринку;

удосконалено:

- методологію фінансового аналізу як цілісну систему принципів, дослідницьких підходів, наукового методу, прийомів, моделей та інструментарію, яку доповнено організаційними, правовими й етико-соціальними складовими (зокрема, принципами цифрової етики та сталого розвитку), що забезпечує перехід від ретроспективно-детерміністичного підходу до системно-адаптивної, прогностично-орієнтованої аналітики і підвищує обґрунтованість управлінських рішень у постіндустріальній економіці;

- систему показників фінансового аналізу на різних етапах життєвого циклу господарських суб'єктів та їхню формалізацію, що, на відміну від існуючої, інтегрує економічні, управлінські, соціальні, екологічні чинники та дозволяє комплексно оцінювати фінансовий стан і ефективність діяльності підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення;

- порядок здійснення інтегральної оцінки фінансового стану та потенціалу підприємства в статичному й динамічному вимірах на основі індексу фінансової стійкості (SFI), що забезпечує комплексну оцінку результативності, ліквідності та ділової активності, уможливорює своєчасне виявлення відхилень від нормативних значень, ідентифікацію ризиків і обґрунтування управлінських рішень щодо підвищення фінансової безпеки й адаптивності бізнесу. Інтегральний підхід, на відміну від традиційного, формує методологічне підґрунтя для прогнозування розвитку та розроблення гнучких стратегій управління потенціалом підприємства;

- методики оцінювання ефективності, що, на відміну від існуючих, поєднують обліково- та ринково-орієнтовані підходи через адаптацію класичних моделей фінансового аналізу до вимог сучасного економічного середовища та ESG-концепції, доповнюючи фінансові показники нефінансовими (ESG) метриками, забезпечують системну оцінку ефективності діяльності підприємства й узгодження прибутковості з довгостроковою стійкістю та інтересами стейкхолдерів у контексті сталого розвитку;

- організаційний механізм фінансового аналізу, який, на відміну від існуючого, представлений як поетапний, взаємозумовлений процес, який охоплює: визначення мети, планування, інформаційне забезпечення, аналітичну обробку, інтерпретацію результатів для обґрунтування управлінських рішень, зворотний зв'язок і безперервне вдосконалення. Його формалізація у вигляді типової технологічної карти визначає зміст, послідовність, виконавців, методичні прийоми та очікувані результати, забезпечуючи логічну узгодженість і ефективність аналітики;

- концептуальні положення інтелектуалізації фінансового аналізу, яка трактується як інтеграція знань, технологій, людського потенціалу та цифрових

інструментів у єдину аналітичну інфраструктуру та, на відміну від існуючих, виокремлює такі функціональні блоки: теоретичний – формування міждисциплінарної парадигми пізнання фінансових явищ; методологічний – поєднання кількісних і якісних методичних прийомів аналізу; технологічний – впровадження інтелектуально-автоматизованих систем (AI, Big Data, ML); інформаційний – забезпечення прозорості, достовірності та кібербезпеки аналітичних процесів; організаційно-управлінський – побудова мережових адаптивних систем аналітичного управління; кадрово-компетентнісний – трансформація людського інтелекту в стратегічний ресурс розвитку аналітичної культури підприємства.

набуло подальшого розвитку:

- дослідження еволюційного зв'язку між розвитком економічної думки, бухгалтерського обліку та становленням фінансового аналізу як самостійної системи знань, що дозволяє виявляти закономірності формування його теоретико-методологічних засад, які під впливом класичної та маржиналістської шкіл, інституціоналізму, кейнсіанства та сучасних економічних концепцій трансформувалися з подальшим розвитком фінансового аналізу від прикладного інструмента облікової практики до комплексної науково-аналітичної системи, здатної перевіряти гіпотези, формувати алгоритми управлінських рішень та інтегруватися у цифрове середовище.

- визначення основних чинників трансформації фінансового аналізу через дослідження постіндустріального суспільства та виокремлення його домінант – знань, інформації, наукомістких й інноваційних технологій, цифровізації, пріоритетності людського капіталу та нематеріальних активів, а також таких характеристик як нестабільність, нелінійність, мінливість та зростання фінансових і соціально-політичних криз, що, на відміну від традиційних підходів, обґрунтовує модернізацію принципів, методів і моделей фінансового аналізу та забезпечує адаптацію аналітики до умов цифрової економіки, підвищуючи її прогностичну та системну ефективність;

- обґрунтування системи функцій фінансового аналізу, які, поряд із традиційними, доповнено інституційною, освітньо-культурною та адаптаційною функціями, що відображають сучасні соціально-гуманітарні та технологічні виклики економічним системам. Розширена функціональна структура поглиблює концептуальний зміст фінансового аналізу, підкреслює його роль у формуванні інституційного середовища, підвищенні фінансової грамотності та забезпеченні адаптивності підприємств в умовах цифрової економіки;

- єдиний науковий метод фінансового аналізу, який на відміну від існуючого, трактується як процес пізнання економічної реальності на різних рівнях господарювання у статиці та динаміці на основі цифрово-постнекласичної методології, який реалізується через систему принципів, наукових підходів, структуровану сукупність аналітичних прийомів, інформаційно-комунікаційних моделей, методик, інструментів і процедур. Актуалізація методу досягається експлікацією його структурних складових та визначенням їх дивергенції й демаркації залежно від цілей, об'єктів і рівнів аналізу, що підвищує точність, системність і методологічну чіткість аналітики;

- системне таксономічне структурування фінансового аналізу, яке, на відміну від існуючого, поєднує традиційні класифікаційні ознаки з вимогами постіндустріальних трансформацій, зокрема: технологічної інноваційності (Big Data, AI/ML, блокчейн), міждисциплінарних чинників (соціальних, поведінкових, психологічних, екологічних) та адаптації до цифрового середовища, що формує багаторівневу, гнучку та адаптивну систему фінансового аналізу, здатну враховувати динаміку економічного, технологічного й регуляторного середовища;

- модель організації фінансового аналізу, що поєднує стратегічно-цільовий, управлінсько-координаційний, процесуально-аналітичний та інноваційно-адаптивний виміри, інтегруючи процедурні, технічні, інформаційні, інституційні, кадрові та управлінські складові. Вона, на відміну від існуючої, забезпечує комплексність, координацію та результативність аналітики, формує адаптивну та ціннісно-орієнтовану підтримку управлінських рішень і передбачає кадрово-компетентнісне забезпечення через розроблення посадових інструкцій фінансових аналітиків із визначенням компетентностей, функціональних обов'язків та очікуваних результатів, що підвищує точність, достовірність і практичну цінність аналітичних висновків.

Практичне значення результатів. Практичне значення результатів полягає у впровадженні авторських напрацювань, що підвищують методологічну системність, функціональну якість та організаційну ефективність фінансового аналізу як основи обґрунтованості управлінських рішень в умовах постіндустріальних трансформацій. Основні теоретичні, методологічні, організаційні розробки дисертаційного дослідження, використані у таких підприємствах, установах та інституціях, як:

- Департамент запобігання фінансовим операціям, пов'язаним з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом Державної податкової служби України – пропозиції щодо вдосконалення методології фінансового аналізу через формування інтегрованої системи фінансових і нефінансових показників та механізмів їх імплементації в аналітичні моделі, що підвищує гнучкість і комплексність оцінки та визначає перспективи розвитку (довідка від 04.06.2025 р.);

- Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України – пропозиції щодо організаційних аспектів і практичного застосування моделей аналізу фінансового стану та методик ефективності на основі концепції «ризик–прибутковість», що забезпечує комплексність оцінки та підвищує результативність управлінських рішень в умовах постіндустріальних трансформацій (довідка № 177 від 04.10.2024 р.);

- Головне управління Держпродспоживслужби в Тернопільській області – використано рекомендації щодо методики та організації фінансового аналізу як основи формування системної аналітичної бази управлінських рішень і обґрунтування ефективності фінансових стратегій (довідка № 36 від 29.11.2022 р.);

- Департамент економічного розвитку і торгівлі Тернопільської обласної військової адміністрації – пропозиції щодо методології та організації фінансового аналізу із застосуванням сучасних інструментів, прийомів, що посилює аналітичну підтримку розробки регіональної стратегії розвитку Тернопільської області, Плану заходів з її реалізації, Програми соціально-економічного розвитку та регіональних цільових програм (довідка № 01/2-11/1009 від 11.11.2022 р.);

- Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради – рекомендації щодо методологічних підходів та організаційних аспектів здійснення фінансового аналізу на різних рівнях й організаційно-правових формах ведення фінансово-господарської діяльності (довідка № 59/2 від 02.08.2024 р.);

- Спілка споживчих товариств Тернопільської області – пропозиції щодо процесу організації здійснення фінансового аналізу з врахуванням диверсифікованої діяльності та галузевих особливостей Спілки, а також щодо інформаційно-комунікативних потреб аналітичної системи з метою прийняття управлінських рішень та обґрунтування ефективності фінансових стратегій диверсифікованих суб'єктів господарювання (довідка №10/1/2 від 02.08.2024 р.);

- ТОВ «СЕ Борднетце-Україна» – пропозиції щодо методики фінансового аналізу з інтеграцією фінансових та нефінансових показників (ESG-факторів); впровадження системного підходу до аналізу на різних стадіях життєвого циклу підприємства (довідка №13-06/101 від 15.10.2025 р.);

- ТОВ «Мишковицький спиртовий завод» – рекомендації щодо інтегральної методики аналізу фінансового стану із застосуванням якісних та кількісних прийомів визначення ризиків та їх формалізації (довідка № 103 від 01.08.2024 р.);

- ТОВ «Харківський машинобудівний завод «ФЕД» – пропозиції щодо аналізу фінансового стану, моніторингу зовнішніх та внутрішніх ризиків підприємства (довідка № ДЗ/04-04 від 12.09.2024 р.);

- АТ «Київський завод «Радар» – пропозиції щодо застосування інтегральної оцінки фінансової стійкості, що дає змогу ідентифікувати ризики, оцінювати рівень фінансової безпеки підприємства (довідка № 674/1 від 14.11.2025 р.);

- ТОВ «Виробничо-технічне підприємство «Граніт» Акціонерного товариства «Українська оборонна промисловість» – пропозиції щодо методики формування системи показників та їх інтеграція в аналітичні моделі із урахуванням стадій життєвого циклу підприємства (довідка № 112-05/940/1 від 25.11.2025 р.);

- Громадська спілка «Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній» – пропозиції щодо застосування методологічних прийомів й технологій, які враховують методологічний плюралізм та тріангуляцію у визначенні інтегрального показника фінансової стійкості (довідка № 23/1 від 17.09.2024 р.).

Основні положення та пропозиції дисертаційної роботи також використані в Західноукраїнському національному університеті при розробці освітніх програм та навчальних матеріалів з курсів: «Внутрішній контроль та аналіз діяльності міжнародних компаній», «Аналіз ризико-орієнтованих операцій», «Облік та аналіз неплатоспроможності та банкрутства», «Облік і аналіз в управлінні суб'єктами державного сектору економіки» (довідка № 126-31/2458 від 29.10.2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота виконана автором самостійно. Отримані під час дослідження результати та положення наукової новизни, що представлені на захист, належать особисто автору. Зі списку наукових публікацій, виконаних у співавторстві, у тексті дисертаційної роботи використано виключно ті результати, що є особистим напрацюванням здобувача. Внесок автора щодо кожної публікації у співавторстві зазначено у списку опублікованих праць за темою дисертаційного дослідження.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження доповідалися і отримали схвальні відгуки на таких 43 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, форумах: «Структурно-інституційні зміни та інвестиційно-інноваційний розвиток регіону» (м. Чернівці, 2007 р.); «Методологічні проблеми та шляхи удосконалення систем обліку, аналізу, ревізії та аудиту в Україні» (м. Тернопіль, 2009 р.); «Модернізація обліку, аналізу і контролю в галузях економіки України» (м. Тернопіль, 2011р.); «Тенденції розвитку обліку і аналізу як складових інформаційної системи менеджменту підприємства» (м. Тернопіль, 2012 р.); «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (м. Тернопіль, 2014 р.); «Економіка і управління: проблеми науки і практики» (м. Нюрнберг, Німеччина, 2014 р.); «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (м. Тернопіль, 2016 р.); «Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу» (м. Житомир, 2017 р.); «Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія» (м. Тернопіль, 2017); «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (м. Тернопіль, 2018 р.); «Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці» (м. Ужгород, 2018 р.); «Актуальні напрями модернізації бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в Україні» (м. Харків, 2018 р.); «Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір» (м. Тернопіль, 2019 р.); «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (м. Полтава, 2019 р.); «Теорія та практика менеджменту безпеки» (м. Луцьк, 2019 р.); «Теорія та практика менеджменту» (м. Луцьк, 2020 р.); «Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки» (м. Тернопіль, 2020 р.); «Трансформація бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах соціально-економічних викликів» (м. Тернопіль, 2021 р.); «Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу» (м. Житомир, 2022 р.); «Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій» (м. Свалява – м. Тернопіль, 2023 р.); 1-й Міжнародний конгрес з економіки, державних фінансів, бізнесу та соціальних наук (м. Кютах'я, Туреччина, 2023 р.); «Інноваційні рішення для управління економікою в умовах міжнародної кризи» (Боснія і Герцеговина, 2023 р.); «Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України» (м. Київ, 2023 р.); «Вирощування проса в пустелі Тар в Індії та роль сільської громади у сталому розвитку сухої екосистеми» (м. Хісар, Індія, 2023 р.); «Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи» (м. Хмельницький, 2024 р.); «Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності» (м. Кропивницький, 2024 р.); «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (м. Дніпро, 2024 р.); «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (м. Тернопіль, 2024 р.); «Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку» (м. Кам'янець-Подільський, 2024 р.); «Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до

Європейського Союзу» (м. Житомир, 2024 р.); «Сільське господарство та продовольча економіка – 2024» (м. Київ, 2024 р.); «Сучасні комп'ютерні інформаційні технології» (м. Чеське Будейовіце, Чехія, 2024 р.); «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (м. Полтава, 2025 р.); «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (м. Дніпро, 2025 р.); «Управління розвитком соціально-економічних систем» (м. Харків, 2025 р.); «Модернізація управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах євроінтеграції» (м. Чернівці – м. Сучава, Румунія 2025 р.); «Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством» (м. Луцьк, 2025 р.); «Облік, контроль і оподаткування на шляху повоєнного відновлення України та досягнення цілей сталого розвитку» (м. Київ, 2025 р.); «Система аудиту та фінансового контролю ЄС: досвід для України» (м. Дніпро, 2025 р.); «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (м. Луцьк, 2025 р.); «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» (м. Київ, 2025 р.); «Навички для майбутнього» (м. Таллінн, Естонія, 2025 р.); «Передові комп'ютерні інформаційні технології» (м. Шибеник, Хорватія, 2025 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладено у 73 наукових публікаціях, з них: 24 наукові публікації, що відображають основні наукові результати, в тому числі 4 статті у наукових періодичних виданнях, які індексуються у базах даних Web of Science та Scopus (одна у виданні з квантилем Q4, три – з квантилем Q3), 20 статей у наукових фахових виданнях України; 49 наукових публікацій, що додатково відображають наукові результати дисертації (з них 2 – матеріали конференцій у виданнях, що індексуються у базі даних Scopus). Загальний обсяг опублікованих праць становить 38,8 друк. арк., особисто автору належить 24 друк. арк., серед них: наукових праць, в яких висвітлені основні результати наукових досліджень за темою дисертації – 11,57 друк. арк.; наукових праць, що додатково відображають наукові результати дисертації – 12,43 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, п'ятьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 591 сторінка друкованого тексту. Обсяг основного тексту 408 сторінок друкованого тексту. Дисертація містить 117 таблиць та 45 рисунків (з них 4 таблиці та 3 рисунка займають окрему сторінку), 25 додатків на 86 сторінках. Список використаних джерел налічує 630 найменувань і розміщений на 66 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі дисертації «**Передумови та імперативи формування парадигми фінансового аналізу**» обґрунтовано імперативи формування цифрово-постнекласичної моделі фінансового аналізу на основі дослідження його генезису та парадигмальної трансформації.

Досліджено генезис фінансового аналізу та встановлено, що його формування відбувалося у взаємозв'язку з еволюцією економічної думки та бухгалтерського обліку, які сформували теоретико-методологічне підґрунтя для розроблення концепцій, висунення гіпотез та їхньої емпіричної верифікації. Вагомий вплив на його

науково-теоретичне й прикладне становлення справили класична та маржиналістська економічні школи, інституціоналізм, кейнсіанство, сучасні економічні теорії й національні наукові традиції. Сучасний етап розвитку характеризується методологічним плюралізмом і поглибленням міждисциплінарної інтеграції, що об'єктивно зумовлює необхідність формування новітньої парадигми фінансового аналізу з урахуванням постіндустріальних трансформацій економічного середовища.

Домінантами постіндустріального суспільства, які формують нову парадигмальну конфігурацію фінансового аналізу виділено: зростання ролі інформації, знань та інновацій, поширення мережевих форм взаємодії, посилення поведінкових, соціокультурних і екологічних чинників. Економіка функціонує в умовах глобальної взаємозалежності ринків, прискореного руху капіталів, інтенсивних інформаційних потоків і технологічних зрушень, що разом із нелінійністю, високою мінливістю та зростанням частоти фінансових і соціально-політичних криз формує стан постійної нестабільності та невизначеності середовища. Військові конфлікти та геополітичні ризики додатково впливають на фінансово-економічний стан держави та підприємств, посилюючи соціальну напругу, валютні, інфляційні та інвестиційні ризики, порушуючи ланцюги постачання та знижуючи платоспроможний попит.

Встановлено, що традиційні концепції фінансового аналізу, сформовані в межах індустріального суспільства, недостатньо враховують динамічні детермінанти постіндустріальних трансформацій та зміни наукової парадигми. Теоретичні, методологічні та організаційні дисфункції – редуccionізм, детермінізм й інструменталізм звужують аналіз до кількісної оцінки фінансових результатів без урахування соціально-економічного, інституційного, поведінкового та екологічного контексту, а також обмежують адаптивність, прогностичність, стратегічну значущість і управлінську релевантність через недостатню інтеграцію фінансових, нефінансових, ESG та цифрових даних і технологій, низьку чутливість до ризиків і невизначеності та відсутність ціннісного виміру.

Обґрунтовано, що системна криза традиційної парадигми зумовлює необхідність її трансформації через формування цілісної методологічної концепції та становлення цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу. Встановлено, що її формування визначається: ключовими парадигмами суспільного розвитку, які задають стратегічні орієнтири та окреслюють напрями трансформації економічних систем; постнекласичним етапом розвитку науки як сфери пізнання, що характеризується інтеграцією науки даних, штучного інтелекту та цифрових платформ; базовими й сучасними економічними теоріями, які детермінують трансформацію теоретико-методологічних засад фінансового аналізу. Визначено, що середовище безпосереднього формування й розвитку фінансового аналізу обумовлено методологічними засадами та концептуальними підходами дотичних економічних дисциплін: бухгалтерського обліку, що забезпечує релевантну інформаційну основу; управління, яке формує цільові орієнтири й часові горизонти; суміжних видів аналізу, що розширюють його інструментарій і функціональні межі, утверджуючи фінансовий аналіз як системоутворюючий елемент інформаційно-аналітичної платформи підприємства.

Визначено імперативи цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу, які передбачають: інтеграцію фінансових, нефінансових, цифрових і поведінкових даних для формування цілісного уявлення про стан господарської системи; забезпечення адаптивності аналітичних процедур до змін зовнішнього середовища; застосування мультидисциплінарних підходів; стратегічну орієнтацію та прогнозування за допомогою математичного моделювання і предиктивних інструментів; пріоритетність управління ризиками та безпекою з урахуванням невизначеності й нелінійності процесів; верифікацію та триангуляцію результатів; інтеграцію цифрових технологій і аналітичних платформ для автоматизації збору, обробки та аналізу даних; а також створення довгострокової економічної, соціальної та екологічної цінності. З'ясовано, що такий вектор розвитку забезпечує розширення функціональних, просторових і часових вимірів фінансового аналізу через інтеграцію локальних, регіональних, галузевих і глобальних рівнів та поєднання оперативного, тактичного й стратегічного оцінювання (рис. 1).

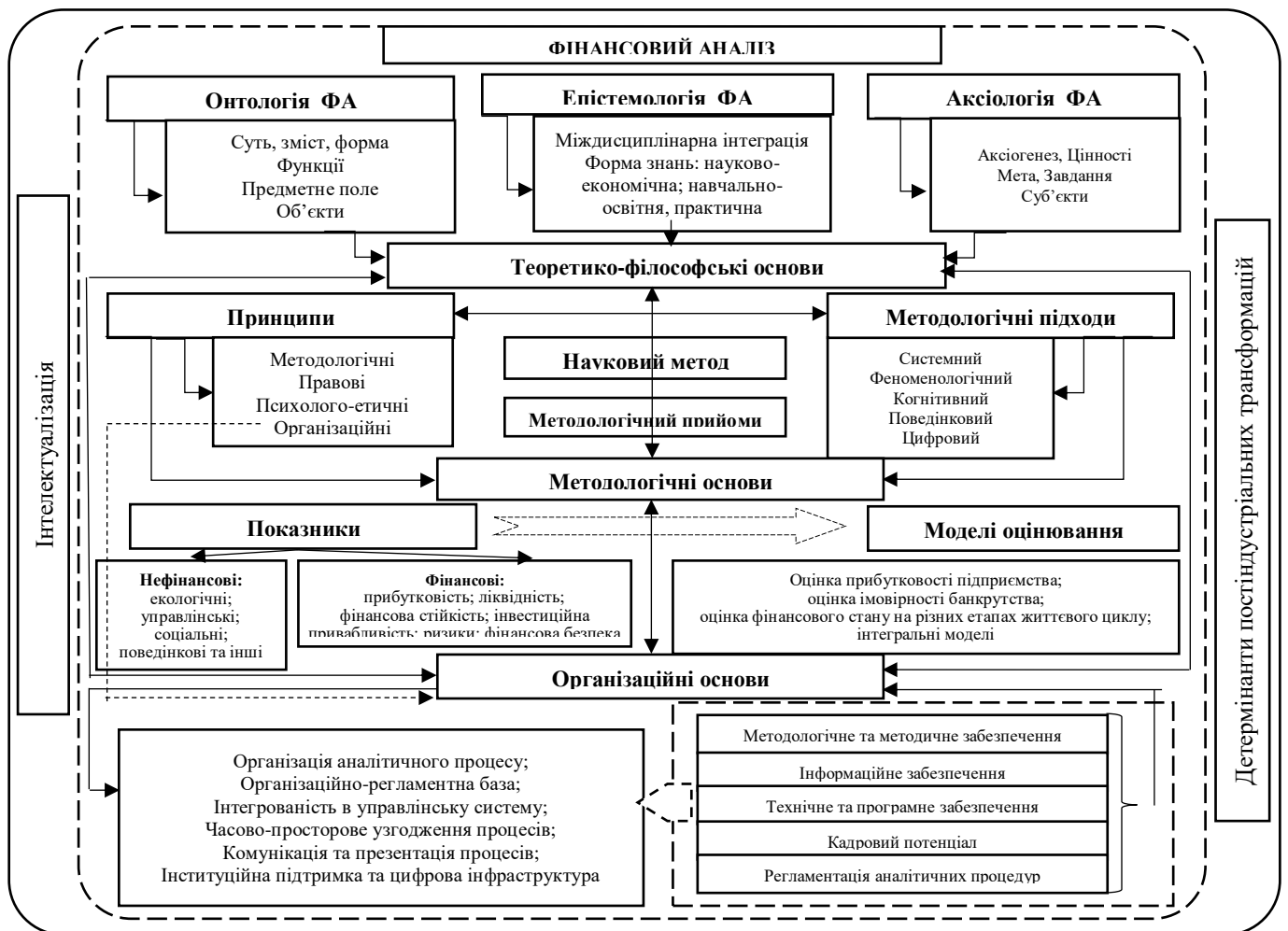

Рис. 1. Концептуальна модель цифрово-постнекласичної парадигми фінансового аналізу

Водночас відбувається трансформація ретроспективно-інформаційних характеристик аналізу в інтегровано-інтелектуальний і прогностичний формат, створюючи нову якість фінансового аналізу, що стає основою цифрово-постнекласичної парадигми, яка не лише інтерпретує економічну реальність, а й

формує її через управління стійкістю, соціальною відповідальністю, інноваційністю та фінансовою безпекою. Констатовано, що ідентифікація та інституціоналізація фінансового аналізу як інтелектуально-цифрової, поведінково-орієнтованої та аксіологічно збалансованої системи наукових знань забезпечує його адаптивність, багатовимірність і глибину оцінки фінансово-економічних процесів, здатність комплексно оцінювати фінансові результати, обґрунтовувати управлінські рішення та надавати стратегічну підтримку на всіх рівнях економічної системи, а також ефективно реагувати на мінливість і турбулентність середовища. У результаті цього обґрунтовано формування цифрово-постнекласичної парадигми, яка постає як цілісна система знань, інтегруючи теоретико-філософські засади, методологію та організацію, визначаючи зміст і функціональну спрямованість фінансового аналізу.

У другому розділі «**Теоретико-філософські основи фінансового аналізу**» досліджено концептуальні засади формування теорії фінансового аналізу в межах філософського дискурсу.

Аргументовано необхідність формування філософського підґрунтя фінансового аналізу, що зумовлено потребою подолання фрагментарності досліджень і забезпечення його цілісності як системи наукових знань. Підтверджено, що філософія фінансового аналізу, будучи концептуальною основою його теоретичної моделі, інтегрує онтологічні, епістемологічні та аксіологічні засади, забезпечує системне, критично обґрунтоване осмислення економічної реальності та створює методологічні підвалини для розвитку фінансового аналізу як самостійної наукової дисципліни та сфери прикладного застосування (рис. 2).

Рис. 2. Філософські виміри фінансового аналізу

Окреслено онтологічні підходи до фінансового аналізу як особливої форми пізнання економічної реальності, що інтегрує емпіричні дані та теоретичні конструкції, трансформуючи інформаційні потоки у знання для розуміння фінансово-економічного буття та закономірностей його розвитку.

На основі модернізації концептів фінансового аналізу визначено його сутність як інтелектуально-інтегративної форми наукового пізнання, спрямованої на дослідження формування, розподілу й використання ресурсів, структури, динаміки фінансово-економічних явищ і процесів, а також їх причинно-наслідкових

взаємозв'язків, з метою формування науково обґрунтованих прогнозів, моделей розвитку системи та підвищення обґрунтованості управлінських рішень у динамічному соціально-економічному середовищі. Зміст фінансового аналізу полягає у системному виявленні закономірностей, тенденцій і взаємозв'язків функціонування підприємства для оцінки його стану, результативності діяльності та прогнозування розвитку. Як багатовекторна структура, він охоплює теоретико-методологічні, інструментальні та практичні елементи, інтегруючи стратегічний, міждисциплінарний та технологічно-цифровий виміри аналітичного процесу.

Доведено, що фінансовий аналіз у постіндустріальній економіці виступає мультифункціональним та інтегрованим інструментом управління, виконуючи діагностичну, інформаційну, комунікативну, оціночну, прогностичну, контрольну, регулятивну, мотиваційну, інституційну, освітньо-культурну та адаптаційну функції. Визначено, що їх реалізація формує систему підтримки управлінських рішень, підвищує прозорість і стійкість фінансово-економічних систем, сприяє утвердженню ціннісних орієнтирів, інституційної стабільності та фінансової грамотності, а також забезпечує гнучкість і адаптивність підприємств, створюючи передумови для їх довгострокової конкурентоспроможності та сталого, соціально відповідального розвитку. Підтверджено, що багаторівнева архітектура функцій фінансового аналізу відображає його системну реалізацію на різних рівнях економіки (рис. 3).

Рис. 3. Багаторівнева архітектура функцій фінансового аналізу

В роботі представлено авторське бачення предметного поля фінансового аналізу, яке суттєво розширене з урахуванням умов постіндустріальних трансформацій. Виявлено, що, окрім традиційних фінансово-економічних показників

систем, їх роботі представлено авторське бачення предметного поля фінансового аналізу, яке суттєво розширене з урахуванням умов постіндустріальних трансформацій. Виявлено, що, окрім традиційних фінансово-економічних показників систем, їх ресурсів, діяльності та результатів, воно охоплює оцінку ризиків, забезпечення безпеки, а також враховує управлінські, соціальні та етичні аспекти функціонування підприємства в умовах невизначеності.

Обґрунтовано, що такий підхід дозволяє здійснювати комплексний аналіз, інтегруючи фінансові, нефінансові та ESG-дані, формування яких здійснюється на основі даних обліку, фінансової звітності та нефінансових джерел, що за допомогою цифрових інструментів дозволяє виявляти причинно-наслідкові зв'язки, підтримувати стратегічний розвиток, підвищувати стійкість і ефективність підприємства, а також сприяє прийняттю обґрунтованих і відповідальних управлінських рішень. Об'єктом фінансового аналізу запропоновано вважати суб'єкти господарювання як цілісні системи, що взаємодіють із зовнішнім середовищем, ключовою характеристикою яких виступає фінансовий стан підприємства, як інтегральний показник його потенціалу, платоспроможності, конкурентоспроможності та здатності до адаптації в трансформаційних умовах.

Визначено, що епістемологічний вимір окреслює фінансовий аналіз як спосіб пізнання та конструювання наукового знання через аналітичний цикл, який поєднує емпіричні спостереження з їхнім теоретичним узагальненням у формі моделей, гіпотез і каузальних пояснень. З'ясовано, що взаємодія індукції, дедукції та абдукції забезпечує адекватне відтворення економічної реальності, верифікацію наукових припущень, прогнозування змін, оцінювання ризиків і формування обґрунтованих практичних висновків. Відповідно, підтверджено, що формування знань відбувається на трьох взаємопов'язаних рівнях: науково-академічному (концептуалізація та методологічне обґрунтування), освітньо-навчальному (розвиток аналітичних компетентностей і системного мислення) та прикладному (моделювання й застосування аналітичних інструментів для обґрунтування управлінських рішень). Реалізація окресленого пізнавального потенціалу фінансового аналізу зумовлює необхідність розширення міждисциплінарної взаємодії. Зокрема, інтеграція фінансового аналізу з обліком, аудитом, статистикою, інформаційними технологіями, поведінковою економікою та екологічними науками розширює його методологічний інструментарій, підвищує аналітичну точність і релевантність результатів та сприяє утвердженню фінансового аналізу як цілісної системи наукового знання.

Доведено, що застосування аксіологічного підходу до фінансового аналізу визначає систему його цінностей, інтегруючи мету, критерії оцінювання, етичні норми та соціальну значущість аналітичної діяльності. Це знайшло відображення у запропонованій концепції «аксіогенезу фінансового аналізу», що визначено як динамічний процес формування його цінностей і пріоритетних напрямів. Авторське бачення мети фінансового аналізу полягає в інтегральній діагностиці господарської діяльності як динамічної екосистеми, у межах якої фінансові, інтелектуальні, цифрові, соціальні та екологічні компоненти взаємодіють для формування адаптивної стратегії розвитку, забезпечення стабільності та тривалої результативності діяльності. Відповідно, встановлено, що завдання фінансового аналізу, поряд із діагностикою, прогнозуванням і управлінням розвитком фінансово-господарської

діяльності підприємства, охоплюють оцінювання нематеріальних активів, інноваційного потенціалу, ризиків, рівня цифрової зрілості та ESG-компонентів, забезпечуючи формування довгострокової цінності, зміцнення конкурентоспроможності та підвищення стійкості. Домінування принципів сталого розвитку, етичної відповідальності, соціальної справедливості та цифрової довіри трансформує фінансовий аналіз від технічного інструменту та засобу максимізації прибутку до комплексної, стратегічно-орієнтованої дисципліни, спрямованої на створення інтегрованої довгострокової вартості для всіх стейкхолдерів та легітимізацію його соціально відповідальної місії.

Багаторівневу та гнучку систему аналізу, здатну реагувати на динаміку економічного, технологічного та регуляторного середовища, забезпечує запропонований системний таксономічний підхід до фінансового аналізу, який поєднує традиційні класифікаційні ознаки (типи, масштаби, об'єкти, період, функціональне призначення, методологію) з технологічною інноваційністю (Big Data, AI/ML, блокчейн), міждисциплінарними чинниками та адаптацією до цифрового середовища.

У третьому розділі дисертаційного дослідження «**Методологія фінансового аналізу в цифрово-постнекласичній парадигмі**» розкрито методологічні основи фінансового аналізу, які охоплюють реконфігурацію його принципів і підходів, експлікацію складових та формування ієрархічно-динамічної методологічної матриці з триангуляцією.

Методологію фінансового аналізу визначено як систематизовану сукупність дослідницьких підходів, базових засад, наукового методу, методологічних прийомів, способів, методик та інструментарію, що формують загальнонаукову концепцію аналізу та застосовуються для наукового пізнання й практичної діяльності з метою отримання достовірного знання про об'єкти в статичній та динамічній, їхні перспективи розвитку, а також для забезпечення інформаційної бази прийняття обґрунтованих управлінських рішень й оптимізації фінансово-економічних процесів суб'єктів господарювання (табл.1).

Таблиця 1

Складові методології фінансового аналізу

№ з/п	Складова	Зміст / функціональне призначення
1	Принципи (Pr)	Визначають фундаментальні філософські, наукові та концептуальні основи фінансового аналізу; формують аксіологічну базу пізнання фінансових явищ.
2	Методологічні підходи (A)	Відображають логіку пізнання, структурування та організації аналітичного процесу (системний, феноменологічний, когнітивний, поведінковий, цифровий тощо).
3	Метод (M)	Єдиний науковий метод фінансового аналізу як галузі знань, що виконує функцію логіки пізнання фінансової реальності.
4	Методичні прийоми (R1)	Конкретизують техніки виконання аналітичних операцій: порівняння, групування, факторний аналіз, побудова трендів, розрахунок коефіцієнтів.
5	Моделі (R2)	Формалізовані абстракції, що відображають взаємозв'язки фінансових показників і процесів; використовуються для прогнозування, оцінювання та оптимізації.
6	Методики (R3)	Алгоритми й послідовності застосування методологічних прийомів та моделей у межах аналітичного дослідження.
7	Методичний інструментарій (R4)	Сукупність практичних засобів реалізації методології фінансового аналізу (статистичні пакети, економетричні модулі, цифрові платформи, інформаційно-аналітичні системи).

Формалізація методології фінансового аналізу має вигляд:

$$M_{FA} = \{Pr, A, M, Ri, i = \{1, 2, \dots, n\}\}. \quad (1)$$

З'ясовано, що у постіндустріальних умовах методологія формує цілісний гештальт фінансового аналізу, поєднуючи теоретичні принципи й підходи з практичними інструментами та забезпечуючи трансформацію від класичної модельно-детерміністичної до цифрово-постнекласичної методології. Це зумовлює формування системної основи, що інтегрує методологічні, організаційні, правові та психолого-етичні принципи. До методологічних принципів, що визначають відповідні підходи віднесено науковість, системність, синергійність, комплексність, релевантність, рефлексивність, конкретність, ситуаційність, адаптивність, визначеність та інституційність. Етичні принципи фінансового аналізу забезпечують чесність, прозорість, об'єктивність і професіоналізм у судженнях та інтерпретації фінансово-економічної інформації. Розширюючись через інтеграцію цифрової етики, соціальної відповідальності та сталого розвитку, вони поєднують моральні, соціальні й екологічні виміри у прийнятті фінансово-економічних рішень, зміцнюючи довіру й підзвітність в турбулентному економічному середовищі.

Експлікація складових цифрово-постнекласичної методології фінансового аналізу – науковий метод, аналітичний інструментарій, методичні прийоми та моделі окреслює їхні функціональні межі, взаємозалежність і специфіку застосування. Зокрема, науковий метод фінансового аналізу трактовано як процес пізнання економічної реальності у статичі й динаміці на різних рівнях діяльності, що реалізується через систему принципів, наукових підходів, структуровану сукупність аналітичних прийомів, інформаційно-комунікаційних моделей, методик та інструментів, забезпечуючи комплексну діагностично-прогностичну й ціннісно-інтерпретаційну оцінку фінансово-економічних результатів, стану, ризиків суб'єктів господарювання і формалізується послідовністю функціональних процедур:

$$FA = \int_{t_1}^{t_2} [w_1 \cdot P(t) + w_2 \cdot fm(M(t), P(t)) + w_3 \cdot gAp(Ap(t), Am(t) + w^4 \cdot hi(I(t)) + w^5 \cdot kc(C(t))] \cdot \phi(T(t), R(t), S, D) dt, \quad (2)$$

Де $w_1 - w_5$ – вагові коефіцієнти, що відображають значущість кожного елемента в загальній моделі; $fm(M, P)$ – взаємодії методу і фінансових показників (наприклад, коефіцієнтний аналіз базується на конкретних показниках); $gAp(Ap, Am)$ – функція, що відображає реальну реалізацію аналітичних прийомів через методики; $hi(I)$ – трансформація даних з інформаційно-комунікаційних моделей у форму, придатну для аналізу; $kc(C(t))$ – вплив контрольних та регулятивних механізмів на достовірність і точність аналізу; $\phi(T, R, S, D)$ – модифікатор, що враховує цільові функції, часовий фактор, інтереси стейкхолдерів (S), системність (D) та інші зовнішні обмеження; $P(t)$ – значення фінансового показника у конкретний момент часу t ; dt – межі інтегрування.

Дивергентні характеристики складових методології фінансового аналізу дозволяють здійснити їхню демаркацію та уточнити розуміння методологічного прийому як конкретної дії або техніки, що реалізує завдання в межах методу,

забезпечує практичну операціоналізацію теоретичних положень та охоплює загальні, загальнонаукові, спеціалізовані, якісні, кількісні й міждисциплінарні елементи, які враховують соціальні, поведінкові, правові та культурологічні чинники фінансово-економічних процесів. Моделювання забезпечує формалізацію, систематизацію та прогнозування фінансових явищ і процесів, відтворюючи причинно-наслідкові зв'язки, інтегруючи результати міждисциплінарних підходів і підтримуючи прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Встановлено, що застосування детермінованих, стохастичних, дескриптивних, предикативних і нормативних моделей підвищує адаптивність аналітичних процедур до невизначеності середовища та точність прогнозів.

Обґрунтовано, що цілісне бачення аналітичного процесу через інтеграцію вертикальної ієрархії методологічних рівнів (від філософського до інструментально-технологічного) та горизонтальної структури (принципів, прийомів, моделей, методик) забезпечує методологічна матриця фінансового аналізу. Її часовий вимір відображає динамічність фінансового аналізу, узгоджує стратегічний, тактичний і оперативний рівні управління, створюючи передумови для адаптації методології до змін зовнішнього середовища і цифровізації фінансово-економічних систем, формалізуючись математично як системна модель методологічної матриці:

$$MM_{i,j}(t) = f(X_i, Y_j, T), \quad (3)$$

де X_i – вертикальні рівні методології (філософсько-методологічний, концептуальний, методологічний, методико-аналітичний, модельний, методичний, інструментально-технологічний), $i=1, \dots, 7$; Y_j – горизонтальні структурні складові методології (принципи P_r , підходи A , метод M , методичні прийоми R_1 , аналітичний інструментарій R_2 , моделі, методики R_3 , інструменти), $j=1, \dots, 7$; T – часовий параметр (стратегічний, тактичний, оперативний рівні), $t \in [0, 1]$ або дискретні точки t_1, t_2, t_3 . Таким чином, модель методологічної матриці формалізується як тривимірна структура:

$$MM_{i,j}(t) = \begin{bmatrix} P_i = 1(t) & A_i = 1(t) & M_i = 1(t) & R_{1,i} = 1(t) & R_{2,i} = 1(t) & R_{3,i} = 1(t) \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ P_i = 7(t) & A_i = 7(t) & M_i = 7(t) & R_{1,i} = 7(t) & R_{2,i} = 7(t) & R_{3,i} = 7(t) \end{bmatrix}, \quad (4)$$

В моделі кожна комірка $MM_{i,j}(t)$ описує стан конкретної методологічної складової на певному рівні пізнання у часовому вимірі. Для врахування часових змін рекомендовано додатково задати функцію адаптації:

$$MM_{i,j}(t + \Delta t) = MM_{i,j}(t) + \Delta MM_{i,j}(\Delta t), \quad (5)$$

де $\Delta MM_{i,j}(\Delta t)$ – зміни компонент у часі, що відображають перехід від стратегічного до оперативного рівня реалізації аналітичних процедур.

Запропоновано застосування в матриці методологічної тріангуляції, яка поєднує кількісні та якісні методичні прийоми, альтернативні джерела даних, аналітичні моделі та підвищує валідність, надійність і глибину висновків, забезпечує

взаємну верифікацію результатів, компенсує обмеження окремих підходів, виявляє закономірності й суперечності, формуючи об'єктивне підґрунтя для управлінських рішень у складній, динамічній економіці (рис.4).

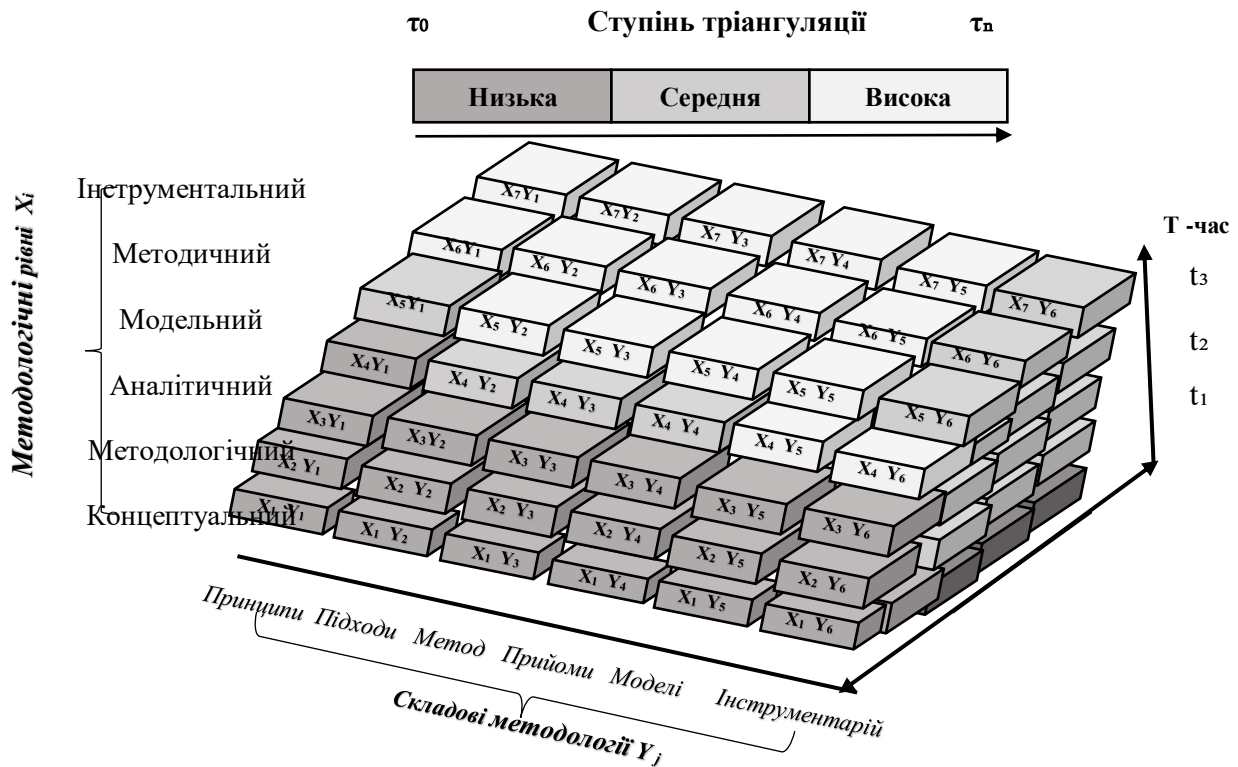

Рис. 4. Методологічна матриця фінансового аналізу з інтегрованою триангуляцією

У четвертому розділі «Методика формування та застосування системи показників фінансового аналізу» узагальнено проблеми формування й валідності показників, розкрито підходи до їх вимірювання та операціоналізації, обґрунтовано роль інтегральних оцінок і здійснено структурування показників за етапами життєвого циклу підприємства.

Ідентифіковано, що показники фінансового аналізу є кількісними та якісними характеристиками фінансово-економічних процесів і ресурсів та відображають стан і динаміку об'єктів, враховують вплив внутрішніх і зовнішніх чинників, забезпечуючи порівнянність, прогнозування й оцінку ефективності. Встановлено, що ускладнення економічного середовища й розширення інформаційного простору зумовлюють необхідність їх інтеграції у збалансовану систему показників, критеріями якої є: обґрунтованість і релевантність, комплексність, збалансованість кількісних і якісних індикаторів, інтегрованість фінансових і нефінансових показників, застосування прогностичних, поведінкових та ESG-індикаторів, гнучкість і динамічність, узгодженість і внутрішня несуперечливість, цільова спрямованість, урахування об'єктивних і суб'єктивних, раціональних та ірраціональних чинників, а також доступність, прозорість і зрозумілість аналітичної інформації. Збалансована система показників мінімізує інформаційний шум і дублювання даних, забезпечує цільову спрямованість аналізу та адаптивність до змін внутрішнього й зовнішнього середовища, дає змогу відстежувати динаміку ключових процесів і підвищує

практичну цінність фінансового аналізу для обґрунтування управлінських і стратегічних рішень.

Доведено, що чіткість і структурованість інформації у фінансовому аналізі забезпечується операціоналізацією, тобто перетворенням теоретичних понять на конкретні вимірювані показники. Зокрема, розробка композитних індексів забезпечує інтеграцію абсолютних і відносних, об'єктивних і суб'єктивних, фінансових і нефінансових даних у єдину систему оцінки, тоді як нормалізація приводить показники до спільного масштабу, забезпечуючи узгоджене порівняння, агрегування та інтеграцію даних у композитні індекси. В умовах нестабільного ринку обґрунтовано застосовувати динамічний, контекстуально адаптивний підхід із використанням інтервальних (діапазонних) значень, що дозволяє класифікувати стан об'єкта за рівнями («низький», «середній», «високий»), враховувати варіативність і невизначеність даних та забезпечувати порівнянність результатів у різних контекстах і сценаріях.

Методика інтегральної оцінки, що ґрунтується на застосуванні індексу фінансової стійкості (SFI), забезпечує комплексне оцінювання фінансового стану та потенціалу підприємства, їх динаміки, вагомості у структурі оцінки, а також рівня фінансово-економічних ризиків (рис.5).

Етап I	Визначення комплексної оцінки за групами показників
1	x_{jk} – значення j -го показника k -го блоку в t_i році досліджуваного періоду
2	Розрахунок середнього квадратичного відхилення j -го показника k -го блоку $\sigma_{jk} = \sqrt{\frac{\sum (x_{ijk} - \bar{x}_{jk})^2}{N}}$
3	Визначення стандартизованих характеристик критеріїв $P_{ijk} = \frac{x_{ijk}}{\sigma_{ik}}$
4	Оцінка змісту еталонних критеріїв x_{jk}^*
5	Розрахунок уніфікованих значень еталону $P_{jk}^* = \frac{x_{jk}^*}{\sigma_{ik}}$
6	Обчислення важливості критеріїв в комплексній оцінці $\alpha_{jk} = \frac{P_{jk}^*}{\sqrt{\sum_{j=1}^n (P_{jk}^*)^2}}$
7	Обчислення значень потенціальної функції у динаміці $y_{ik} = \sum_{j=1}^n \alpha_{jk} P_{jk}$
8	Обчислення нормативного змісту потенціальної функції $y_k^* = \sum_{j=1}^n \alpha_{jk} P_{jk}^*$
9	Визначення комплексної оцінки фінансового потенціалу $C_{ik} = \frac{y_{ik}}{y_k^*}$
Етап II	Обчислення інтегральної оцінки фінансового стану
1	Розрахунок важливості (впливовості) груп $\tilde{\alpha}_k = \frac{y_k^*}{\sqrt{\sum_{k=1}^m (y_k^*)^2}}$
2	Визначення значення потенціальної функції за роками $\tilde{y}_i = \sum_{k=1}^m \tilde{\alpha}_k y_{ik}$
3	Визначення еталонного значення потенціальної функції $\tilde{y}^* = \sum_{k=1}^m \tilde{\alpha}_k y_k^*$
4	Формування інтегральної оцінки потенціалу $\tilde{c}_i = \frac{\tilde{y}_i}{\tilde{y}^*}$
5	Визначається рівень фінансового стану $R_i = 1 - C_i$

Рис 5. Алгоритм побудови інтегрального показника індексу фінансової стійкості

Запропоновано інноваційний методологічний підхід до застосування ринково-орієнтованих моделей оцінювання ефективності на основі концепції управління вартістю, що передбачає їх доповнення нефінансовими індикаторами –

інноваційності, управлінської ефективності бізнес-процесів, соціальної відповідальності, екологічної стійкості та задоволеності клієнтів. Інтеграція фінансових і нефінансових показників (в тому числі ESG-факторів) у класичні аналітичні моделі – Дюпона, піраміду фінансових коефіцієнтів, збалансовану систему показників і концепцію вартості для акціонерів, забезпечує їх системність і комплексність та адаптацію до сучасних умов функціонування підприємства. Крім того, це створює умови для узгодження стратегічних цілей підприємства із системою вимірювання ефективності, забезпечуючи баланс між короткостроковою прибутковістю та довгостроковою стійкістю розвитку для всіх стейкхолдерів.

Досліджено, що пріоритетність та значущість ключових показників змінюються залежно від стадії розвитку підприємства. У зв'язку з цим здійснено методичну структуру показників за етапами життєвого циклу підприємства, що забезпечує системну оцінку його фінансового стану, платоспроможності та ефективності використання ресурсів із врахуванням специфічних викликів і ризиків кожного етапу (табл. 2).

Таблиця 2

Інтегральні моделі для кожного етапу ЖЦП

1. Етап запуску (виникнення, стартапу)
$Stage1 = w1 \cdot ROS + w2 \cdot \frac{1}{CR} + w3 \cdot DR + w4 \cdot \frac{1}{EQ} + w5 \cdot \frac{1}{TAT} + w6 \cdot IT + w7 \cdot Z + w8 \cdot MS + w9 \cdot CSAT + w10 \cdot IA + w11 \cdot E + w12 \cdot S + w13 \cdot G$
2. Етап зростання
$Stage2 = w1 \cdot ROS + w2 \cdot CR + w3 \cdot \frac{1}{DR} + w4 \cdot EQ + w5 \cdot TAT + w6 \cdot \frac{1}{IT} + w7 \cdot Z + w8 \cdot MS + w9 \cdot CSAT + w10 \cdot IA + w11 \cdot E + w12 \cdot S + w13 \cdot G$
3. Етап зрілості
$Stage3 = w1 \cdot ROS + w2 \cdot CR + w3 \cdot \frac{1}{DR} + w4 \cdot EQ + w5 \cdot TAT + w6 \cdot \frac{1}{IT} + w7 \cdot Z + w8 \cdot MS + w9 \cdot CSAT + w10 \cdot IA + w11 \cdot E + w12 \cdot S + w13 \cdot G$
4. Етап спаду
$Stage5 = w1 \cdot ROS + w2 \cdot \frac{1}{CR} + w3 \cdot DR + w4 \cdot \frac{1}{EQ} + w5 \cdot \frac{1}{TAT} + w6 \cdot IT + w7 \cdot Z + w8 \cdot MS + w9 \cdot CSAT + w10 \cdot IA + w11 \cdot E + w12 \cdot S + w13 \cdot G$
5. Етап оновлення/закриття
$Stage5 = w1 \cdot ROS + w2 \cdot \frac{1}{CR} + w3 \cdot DR + w4 \cdot \frac{1}{EQ} + w5 \cdot \frac{1}{TAT} + w6 \cdot IT + w7 \cdot Z + w8 \cdot MS + w9 \cdot CSAT + w10 \cdot IA + w11 \cdot E + w12 \cdot S + w13 \cdot G$

Примітка: ROS – рентабельність продажів, CR – коефіцієнт поточної ліквідності, DR – коефіцієнт заборгованості, EQ – частка власного капіталу, TAT – оборотність активів, IT – оборотність запасів у днях, Z – ймовірність банкрутства; MS – частка ринку, CSAT – задоволеність клієнтів, IA – інноваційна активність; E – екологічні: рівень викидів CO₂ у порівнянні з нормою, використання відновлюваної енергії, переробка відходів, S – соціальна відповідальність, соціальні й благодійні ініціативи, G – управлінська ефективність, етичні кодекси, незалежні аудити, порушення етики; w₁, w₂, ..., w₁₃ – вагові коефіцієнти, які визначаються експертним шляхом, методичними рекомендаціями або на основі статистичних даних.

Водночас, підсумкова оцінка ґрунтується на показниках, які узгоджені зі стратегічними цілями підприємства, що гарантує їхню релевантність і практичну цінність для прийняття управлінських рішень.

Формалізація життєвого циклу через інтегральні моделі з фінансовими, нефінансовими та ESG-показниками з ваговими коефіцієнтами забезпечує кількісну

оцінку стану й динаміки розвитку підприємства, підвищує точність і об'єктивність висновків, сприяє виявленню сильних і слабких сторін, прогнозуванню ризиків та формуванню обґрунтованих управлінських рішень на всіх фазах життєвого циклу.

У п'ятому розділі «**Системна організація та інтелектуалізація фінансового аналізу**» досліджено організацію фінансового аналізу як технологічного процесу, її принципи, факторну зумовленість та ключові моделюючі параметри, а також інтелектуалізацію аналізу в умовах цифрової трансформації.

Забезпечення функціональної якості фінансового аналізу можливе за чіткої його організації як технологічного процесу, що є системно впорядкованою, логічно-структурованою, багаторазово відтворюваною (регулярно-повторювальною) та цілеспрямованою діяльністю, яка передбачає поєднання й застосування у часі та просторі технічних засобів, інформаційного і методичного забезпечення, а також виконавців аналітичної роботи. Вона передбачає впорядкування дій (як процес) та формування сталих взаємозв'язків між суб'єктами та об'єктами аналізу, інституційним середовищем, інформаційною базою, методологічними підходами й прийомами та технічними засобами (системний підхід). Багатовимірна модель організації фінансового аналізу забезпечує координацію, планування й ефективне виконання аналітичної діяльності через стратегічно-цільові, управлінсько-координаційні, процесуально-аналітичні та інноваційно-адаптивні виміри (рис.6).

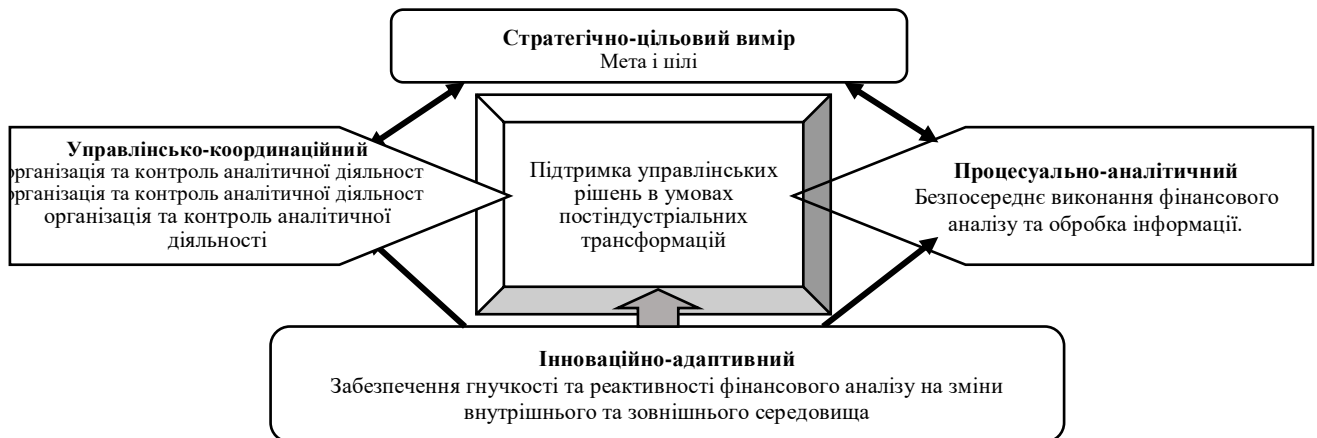

Рис. 6. Багатовимірна модель організації фінансового аналізу

До основних принципів організації фінансового аналізу віднесено системність, адаптивність, інтегрованість, цільову спрямованість, інноваційність, міждисциплінарність, прозорість і етичність; їх адаптація до викликів постіндустріальної економіки та цифровізації сприяє підвищенню ефективності та релевантності аналітичних процесів. Визначено внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на організацію фінансового аналізу, зокрема галузеву специфіку, організаційно-правову форму, масштаб і структуру діяльності, рівень цифрової зрілості, стратегічні орієнтири та інституційне середовище, що обумовлює необхідність формування адаптивної моделі системної організації фінансового аналізу, здатної ефективно функціонувати в умовах зростаючої складності управлінських процесів і високої ринкової турбулентності.

Організація фінансового аналізу в межах цифрово-постнекласичної парадигми передбачає інтеграцію процедурної, технічної, інформаційної, інституційної, кадрової складових у єдину узгоджену аналітичну систему. Особливу увагу приділено кваліфікації фінансового аналітика, яка є основою професійного судження та прийняття управлінських рішень. Розроблена посадова інструкція чітко визначає функціональні обов'язки, необхідні знання та компетентності, а також очікувані результати діяльності аналітика.

Стандартизація та оптимізація аналітичної діяльності реалізується через поетапний процес організації фінансового аналізу: визначення мети, планування, інформаційне забезпечення, обробка, інтерпретація, прийняття рішення, зворотний зв'язок та вдосконалення. Формалізація цієї структури здійснена у вигляді типової технологічної карти, яка регламентує зміст кожної стадії, відповідальних виконавців, джерела інформації та аналітичні інструменти, забезпечуючи послідовність, узгодженість і відтворюваність процесу в системі управління підприємством (рис.7).

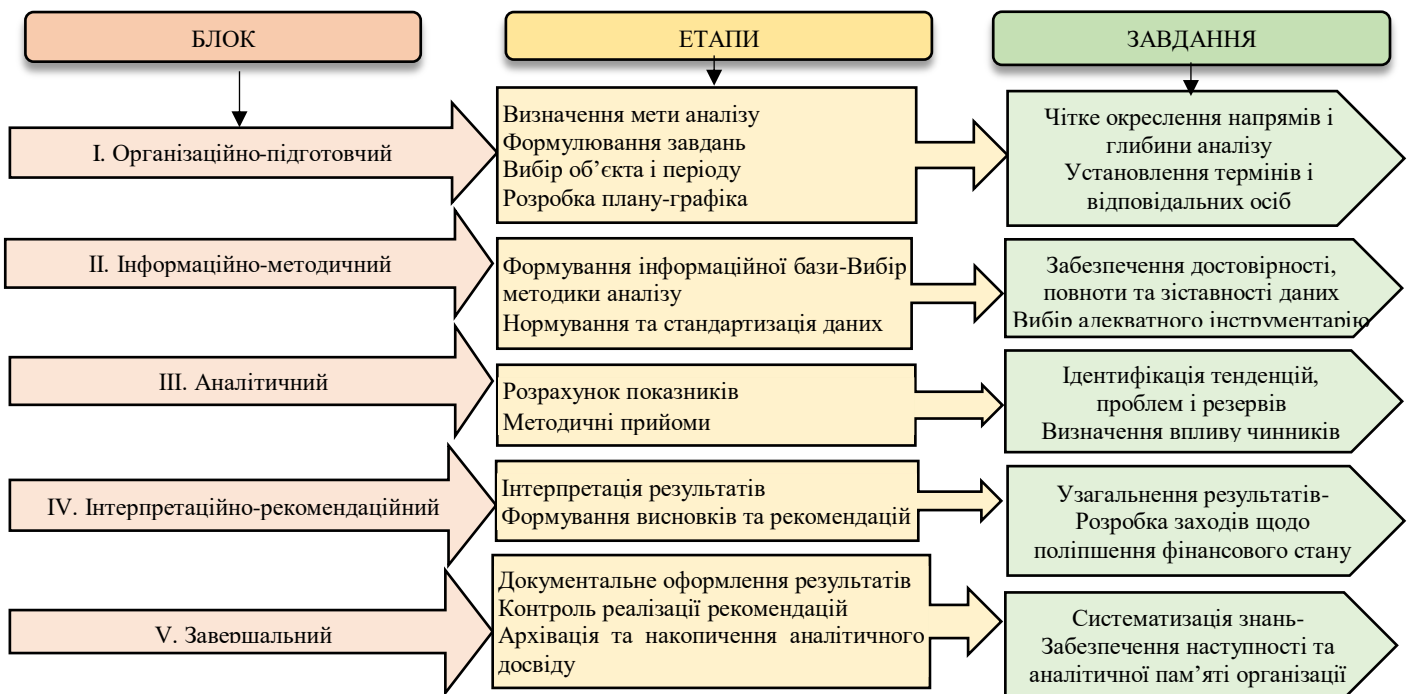

Рис. 7. Формалізована структура технологічного процесу фінансового аналізу

Доведено необхідність інтелектуалізації фінансового аналізу як системного процесу інтеграції знань, технологій, людського потенціалу та цифрових інструментів у єдину аналітичну інфраструктуру, що включає функціональні блоки: теоретичний – формування міждисциплінарної парадигми пізнання фінансових явищ; методологічний – інтеграція кількісних і якісних методів аналізу; технологічний – впровадження інтелектуально-автоматизованих систем (AI, Big Data, ML); інформаційний – забезпечення прозорості, достовірності та кібербезпеки аналітичних процесів; організаційно-управлінський – побудова мережевих адаптивних систем аналітичного управління; кадрово-компетентнісний – трансформація людського інтелекту у стратегічний ресурс розвитку аналітичної культури підприємства, що

забезпечує комплексну інтеграцію всіх складових фінансового аналізу та підвищує його адаптивність, ефективність і стратегічну цінність.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової проблеми, пов'язаної з теорією, методологією та організацією фінансового аналізу в умовах постіндустріальних трансформацій. За результатами здійсненого дослідження сформовано такі висновки, які відображають авторські пропозиції та вдосконалення:

1. Дослідження історичного розвитку фінансового аналізу засвідчило, що він сформувався паралельно з еволюцією економічної думки та облікової парадигми, що стало визначальним чинником його становлення як окремої системи знань. Фінансовий аналіз трансформувалася від обліково-контрольних процедур давніх цивілізацій до міждисциплінарної науки, яка забезпечила сучасну методологію аналітичного пізнання. Значний вплив на його розвиток мали класична та маржиналістська школи, інституціоналізм, кейнсіанство, сучасні економічні концепції та національні традиції, які послідовно сформували теоретичну основу та аналітичний інструментарій. У ХІХ–ХХ століттях фінансовий аналіз набув ознак самостійної наукової дисципліни, створивши власну теоретико-методологічну базу та аналітичні методи, здатні перевіряти гіпотези, формувати обґрунтовані висновки та алгоритми управлінських рішень. Адаптація фінансового аналізу до постіндустріальних трансформацій економічного середовища забезпечила застосування методологічного плюралізму, який поєднав кількісні та якісні підходи, міждисциплінарні концепції та цифрові аналітичні інструменти для комплексної, гнучкої та стратегічно орієнтованої оцінки фінансово-економічних процесів.

2. Ключові доміанти постіндустріального суспільства, що впливають на трансформацію фінансового аналізу, включають: зростання ролі знань і даних як стратегічного ресурсу, інтелектуалізацію економічних процесів і управління, поширення наукомістких та інноваційних технологій, цифровізацію господарської діяльності, розвиток інноваційних бізнес-моделей, підвищення значущості людського, соціального й інтелектуального капіталів та зростання ролі нематеріальних активів у створенні вартості. Характерними рисами постіндустріального середовища є нестабільність, нелінійність, висока мінливість економічних процесів, прискорення інституційних змін та зростання фінансових, екологічних і соціально-політичних ризиків. Сукупний вплив цих доміант і характеристик дозволив ідентифікувати ключові чинники модернізації фінансового аналізу, що обґрунтувало перехід до багатовимірних, адаптивних і прогностично орієнтованих аналітичних підходів та забезпечило адаптацію фінансово-аналітичної діяльності до умов постіндустріальної економіки.

3. Динамічність соціально-економічних процесів, розвиток цифрових і фінансових технологій та ускладнення фінансових систем характеризують сучасний етап розвитку науки як постнекласичної, що створює підґрунтя для формування новітньої парадигми фінансового аналізу. Традиційна парадигма фінансового аналізу проявляє ознаки системної кризи, яка виявляється у відсутності цілісної теорії, обмеженості методологічного інструментарію та недостатній інституційній

організації аналітичної діяльності в умовах цифрової економіки та сталого розвитку, не враховує вплив неоінституціональних і поведінкових концепцій, а також доміантних парадигм розвитку – системно-цивілізаційної, соціогуманітарної, інноваційної та глобалізаційної, що зумовлює необхідність інтеграції інституційних, поведінкових, соціальних і екологічних чинників у фінансово-аналітичних моделях. Фінансовий аналіз розвивається у тісній коеволюції з парадигмою науки, суспільного розвитку та споріднених дисциплін – економічної теорії, бухгалтерського обліку, управління та інших видів економічного аналізу. Через інтеграцію їх інструментарію та активне використання цифрових технологій забезпечується міждисциплінарний вплив і суттєво розширюється методологічні, функціональні та просторово-часові межі фінансового аналізу як системоутворюючого елемента у структурі аналітичного забезпечення управління. Це створює передумови для концептуального оновлення теорії, методології та організації фінансового аналізу й формування цифрово-постнекласичної парадигми, яка трактується як цілісна система теоретико-методологічних знань, що інтегрує філософсько-теоретичний, методологічний, організаційний та цифрово-технологічний рівні, враховує складність і нелінійність соціально-економічних систем, використання цифрових даних у режимі реального часу, когнітивно-поведінкові чинники та міждисциплінарні зв'язки. На відміну від традиційної парадигми, ця концепція передбачає трансформацію фінансового аналізу з інструменту ретроспективної діагностики у багатовимірну, адаптивну, прогностично орієнтовану та інтелектуально інтегровану систему, яка базується на ймовірнісних моделях та забезпечує підтримку довгострокового й антикризового управління, здатну враховувати нелінійність, невизначеність і мережеву природу сучасних економічних процесів.

4. Концептуальним базисом теорії фінансового аналізу є філософія, представлена онтологічними, епістемологічними й аксіологічними підходами, застосування яких уможливило модернізацію ключових концептів фінансового аналізу. Сутність фінансового аналізу потрібно розуміти як інтелектуально-інтегративну форму наукового пізнання економічної реальності, спрямованої на виявлення закономірностей формування, розподілу й використання фінансово-економічних ресурсів, дослідження структури, динаміки та причинно-наслідкових взаємозв'язків фінансових явищ і процесів з метою формування науково-обґрунтованих прогнозів і моделей розвитку фінансово-економічної системи та підвищення якості управлінських рішень у динамічному соціально-економічному середовищі. Зміст Фінансовий аналізу як багатовекторної системи, що поєднує теоретико-методологічні, інструментальні й прикладні компоненти, інтегруючи прийоми, показники й аналітичні інструменти та охоплює стратегічний, міждисциплінарний і технологічно-цифровий виміри сучасної аналітичної діяльності. Предметне поле фінансового аналізу охоплює фінансово-економічні системи, процеси, ресурси та результати, інтегруючи їх у базу для обґрунтованих управлінських рішень та виходить за межі технократичного аналізу, враховуючи структурно-функціональні, динамічні та ціннісні аспекти, ризики, ESG-фактори та цифрову трансформацію, що забезпечує прозорі та етично виважені рішення. Об'єктом фінансового аналізу є діяльність суб'єктів господарювання як цілісних

фінансово-економічних систем, що формують фінансовий стан і потенціал розвитку у взаємодії з внутрішнім та зовнішнім середовищами.

Епістемологічний вимір визначає фінансовий аналіз як спосіб пізнання економічних явищ і систему формування знань, що інтегрує науково-академічний (концептуалізація та методологічне обґрунтування), освітньо-навчальний (розвиток аналітичних компетентностей і системного мислення) та прикладний (моделювання й застосування аналітичних інструментів для обґрунтування управлінських рішень) рівні, забезпечуючи його цілісність. Міждисциплінарність фінансового аналізу ґрунтується на взаємодії з бухгалтерським обліком, управлінням та аудитом, а також на інтеграції економічних, математико-статистичних, соціально-гуманітарних і цифрових підходів, що підвищує точність, адаптивність і практичну релевантність результатів аналізу.

Аксіологічний підхід до фінансового аналізу визначає систему його цінностей, інтегруючи мету, критерії оцінювання, етичні норми та соціальну значущість аналітичної діяльності, що реалізовано в концепції «аксіогенезу фінансового аналізу» як динамічному процесі формування ціннісно-змістової основи та пріоритетних напрямів. Метою фінансового аналізу є інтегральна діагностика господарської діяльності як динамічної системи, у межах якої фінансові, інтелектуальні, цифрові, соціальні та екологічні компоненти взаємодіють для формування адаптивної стратегії розвитку, забезпечення стабільності та тривалої результативності діяльності. Відповідно, завдання фінансового аналізу охоплюють діагностику, прогнозування та управління розвитком підприємства, оцінювання нематеріальних активів, інноваційного потенціалу, ризиків, рівня цифрової зрілості та ESG-компонентів, що сприяє формуванню довгострокової цінності, зміцненню конкурентоспроможності та підвищенню стійкості.

5. Фінансовий аналіз у постіндустріальній економіці виступає мультифункціональним та інтегрованим механізмом управління, який виконує діагностичну, інформаційну, комунікативну, оціночну, прогностичну, контрольну, регулятивну та мотиваційну функції, які доповнені інституційною, освітньо-культурною й адаптаційною функціями, зумовленими сучасними соціогуманітарними та технологічними викликами. Розширена функціональна структура фінансового аналізу поглиблює його концептуальний зміст, підкреслює роль у формуванні інституційного середовища, підвищенні фінансової грамотності та забезпеченні адаптивності підприємств в умовах цифрової економіки.

6. Таксономія фінансового аналізу на основі системного підходу поєднує традиційні класифікаційні ознаки (типи, масштаби, об'єкти, період, функціональне призначення, методологія) із характеристиками постіндустріальних трансформацій – технологічною інноваційністю (Big Data, AI/ML, блокчейн), міждисциплінарними факторами (соціальні, психологічні, поведінкові, екологічні) та цифровою адаптацією. Це забезпечує багаторівневу, гнучку та адаптивну систему аналізу, здатну ефективно реагувати на зміни економічного, технологічного та регуляторного середовища, підвищувати точність висновків і сприяти комплексному розумінню фінансово-економічних процесів.

7. Методологія фінансового аналізу є систематизованою сукупністю дослідницьких підходів, принципів, наукового методу, методичних прийомів,

способів, методик та інструментарію, що формує наукову концепцію аналізу і застосовується для отримання достовірного знання про об'єкти пізнання, оцінки їх розвитку та забезпечення обґрунтованих управлінських рішень у статиці та динаміці фінансових процесів. Вона виступає концептуально-теоретичною основою парадигми, інтегрує міждисциплінарні знання, когнітивно-поведінкові концепції та цифрові технології, забезпечуючи перехід від класичної модельно-детерміністичної до цифрово-постнекласичної методології. Базовими орієнтирами наукового пізнання, на основі яких формується структура методологічних підходів, є методологічні принципи: науковість, системність, синергійність, комплексність, релевантність, рефлексивність, конкретність, ситуаційність, адаптивність, визначеність та інституційність.

8. Фінансовий аналіз, як самостійна система знань, має єдиний науковий метод, який реалізує процес пізнання економічної реальності на різних рівнях господарювання у статиці та динаміці на основі цифрово-постнекласичної методології; інтегрує принципи, підходи, аналітичні прийоми, цифрові інструменти та процедури, забезпечуючи комплексну діагностично-прогностичну і ціннісно-інтерпретаційну оцінку фінансових результатів, стану та ризиків, формує релевантну інформаційну базу для управлінських, інвестиційних та стратегічних рішень. Актуалізація методу здійснена шляхом експлікації його структурних складових і визначення їх дивергенції та демаркації залежно від цілей, об'єктів і рівнів аналізу, що підвищує методологічну чіткість, точність і системність аналітики та забезпечує формування релевантної й прогностично орієнтованої інформаційної бази для управлінських, інвестиційних і стратегічних рішень.

9. Запропонована методологічна матриця, як системна модель фінансового аналізу інтегрує теоретичну багатовимірність із практичною спрямованістю, поєднує вертикальну ієрархію методологічних рівнів (філософський, загальнонауковий, спеціально-науковий, прикладний, інструментально-технологічний) та горизонтальну структуру (принципи, методи, прийоми, моделі, методики), забезпечуючи узгодженість аналітичного процесу в просторі й часі. Формалізація матриці відображає взаємозв'язок методологічних складових і часових рівнів, інтегрує стратегічний, тактичний та оперативний рівні управління, підвищує точність оцінок, сприяє розвитку аналітичних рішень і створює передумови для автоматизації процесів та адаптації методології до цифровізації й змін зовнішнього середовища. Методологічну основу моделі посилює застосування тріангуляції, що поєднує кількісні й якісні методичні прийоми, альтернативні джерела даних та аналітичні моделі, підвищуючи валідність, надійність і глибину висновків та формуючи об'єктивне підґрунтя для прийняття управлінських рішень у складному динамічному середовищі.

10. Операціоналізація показників фінансового аналізу забезпечує перехід від теоретичних понять до конкретних вимірюваних метрик шляхом класифікації їх як абсолютних і відносних, об'єктивних і суб'єктивних, фінансових і нефінансових. Інноваційним підходом є розроблення композитних індексів, що інтегрують фінансові, нефінансові, альтернативні та поведінкові дані в єдину систему оцінювання та приводять їх до спільного масштабу, забезпечуючи узгоджене порівняння, агрегування та інтеграцію інформації. Поряд із фіксованими

нормативами застосовано динамічний, контекстуально адаптивний підхід із використанням інтервальних (діапазонних) значень показників, що визначаються як числові проміжки між нижньою та верхньою межами та дозволяють класифікувати стан об'єкта за рівнями. Запропонований алгоритм враховує динамічний характер вимірювання ефективності, охоплюючи не лише порівняння результатів, а й оцінку реалізації стратегії, виявлення проблемних зон та визначення напрямів удосконалення.

11. Методика інтегральної оцінки є інструментом системної діагностики фінансового стану та потенціалу підприємства в статичній й динамічній. Вона розроблена на основі індексу фінансової стійкості (SFI) та забезпечує комплексну оцінку результативності, ліквідності та ділової активності, що уможлиблює своєчасне виявлення відхилень від нормативних (еталонних) значень, ідентифікацію ризиків і формування обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення фінансової безпеки й адаптивності бізнесу. Інтегральний підхід, на відміну від традиційного, забезпечує методологічне підґрунтя для прогнозування розвитку та продукування адаптивних стратегій управління фінансовим потенціалом підприємства.

12. Класичні методики оцінювання ефективності поєднують обліково- та ринково-орієнтовані підходи через адаптацію класичних моделей фінансового аналізу до вимог сучасного економічного середовища та ESG-концепції, доповнені нефінансовими (ESG) метриками. Запропоновані моделі сприяють узгодженню стратегічних цілей із системою вимірників ефективності, забезпечуючи баланс між короткостроковою прибутковістю та довгостроковою стійкістю розвитку як для акціонерів, так і для інших груп стейкхолдерів.

13. Ключові та критичні показники фінансового стану підприємства, що охоплюють індикатори ліквідності, платоспроможності, рентабельності, структури капіталу, ділової активності та ризиків, є основою оцінки його сильних і слабких сторін, прогнозування ризиків та адаптації аналітичних методів до специфіки кожного етапу життєвого циклу. Системний підхід до оцінки фінансового стану та ефективності використання ресурсів забезпечується визначенням відповідної мети і завдань фінансового аналізу з урахуванням специфіки кожного етапу життєвого циклу та їх формалізацією на основі інтегральних моделей. Такі моделі поєднують фінансові, нефінансові та ESG-показники із застосуванням вагових коефіцієнтів, що забезпечує кількісну оцінку стану і динаміки розвитку підприємства, підвищує точність аналітичних висновків та ефективність управлінських рішень на різних етапах життєвого циклу підприємства.

14. Організація фінансового аналізу є системно впорядкованим, логічно структурованим і відтворюваним технологічним процесом, який поєднує інформаційне, методичне, технічне забезпечення суб'єктів аналізу й формує стійкі взаємозв'язки між об'єктами, інституційним середовищем й аналітичними підходами. Багатовимірною моделлю організації фінансового аналізу охоплює стратегічно-цільовий, управлінсько-координаційний, процесуально-аналітичний та інноваційно-адаптивний виміри й забезпечує підвищення якості управлінських рішень у постіндустріальних умовах. Концепція цифрово-постнекласичної організації інтегрує процедурну, інформаційну, технічну, інституційну, кадрову та управлінську складові в єдину аналітичну екосистему. Принципами організації

фінансового аналізу є: системність, адаптивність, інтегрованість, цільову спрямованість, інноваційність, міждисциплінарність, прозорість та етичність, адаптація яких до умов цифровізації забезпечує гнучкість і результативність аналітичної діяльності. З огляду на значну залежність ефективності організації від кваліфікації фінансового аналітика розроблено посадову інструкцію, що регламентує його обов'язки, компетенції та очікувані результати діяльності, забезпечуючи підвищення точності аналітичних висновків і підтримку управлінських рішень.

15. Організаційний механізм фінансового аналізу в системі управління підприємством є взаємозумовленим процесом, що охоплює: визначення мети, планування, інформаційне забезпечення, аналітичну обробку даних, інтерпретацію результатів для обґрунтування управлінських рішень, зворотний зв'язок і безперервне вдосконалення. Поетапна формалізація цього процесу у вигляді типової технологічної карти визначає зміст, послідовність виконання, виконавців, методичні прийоми та очікувані результати, забезпечуючи логічну узгодженість та ефективність аналітичних процедур;

16. Функціональна якість фінансового аналізу визначається його інтелектуалізацією, яка є системним процесом інтеграції знань, технологій, людського потенціалу та цифрових інструментів у єдину аналітичну інфраструктуру. Вона передбачає виокремлення функціональних блоків: теоретичного – формування міждисциплінарної парадигми пізнання фінансових явищ; методологічного – інтеграція кількісних і якісних методів аналізу; технологічного – впровадження інтелектуально-автоматизованих систем (AI, Big Data, ML); інформаційного – забезпечення прозорості, достовірності та кібербезпеки аналітичних процесів; організаційно-управлінського – побудова мережевих адаптивних систем аналітичного управління; кадрово-компетентнісного – трансформація людського інтелекту в стратегічний ресурс розвитку аналітичної культури підприємства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких відображено основні наукові результати дисертації

1. Zadorozhny Z.-M., **Zhukevych S.**, Portovaras T., Rozheliuk V., Zhuk N., Nazarova I. Analysis of risks in the financial security management system of business entities. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 6(53). P. 82-95. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4242> URL:<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001161435400040>. URL:<https://www.scopus.com/feedback/author/reviewAuthorProfile.uri?authorIds=58799047300>

(індексується в наукометричній базі Scopus третій квартиль (Q3) та Web of Science, четвертий квартиль (Q4); 1,4 д.а., особистий внесок автора – 0,3 д.а.; сформовано модель аналізу ризиків в управлінні фінансовою безпекою суб'єктів господарювання).

2. **Zhukevych S.**, Rozheliuk V., Portovaras T., Zhuk N., Denchuk P. The concept of risk management: an integrated analysis based on the criteria of the financial condition of enterprises. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 3(56), P.156–172. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4363> URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001263290800012> URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85198128661?origin=resultslist> (індексується в

наукометричній базі Scopus, третій квартиль (Q3) та Web of Science, четвертий квартиль (Q4); 1,7 д.а., особистий внесок автора – 0,3 д.а.; сформовано модель інтегрального аналізу й оцінки впливу ризиків на фінансову стійкість суб'єктів господарювання як концептуальну складову управління підприємством).

3. Zadorozhnyi Z.-M., Muravskiy V., **Zhukevych S.**, Khoma N., Danylyuk I., Bashutskyy R. Financial stability in the management system of enterprises: system analysis and formalization of assessments in the conditions of sustainable development. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. №6 (59). P. 234–250. URL: DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4592>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001386934400018> (індексується в наукометричній базі Scopus, третій квартиль (Q3) та Web of Science, четвертий квартиль (Q4); 1,3 д.а., особистий внесок автора – 0,3 д.а.; запропонований алгоритм аналізу фінансової стійкості, що передбачає обчислення трикомпонентного показника для визначення оптимальних рівнів покриття джерел фінансування компанії).

4. Zadorozhnyi Z.-M., Muravskiy V., Nazarova I., Shevchuk O., **Zhukevych S.** Integrating QR Technology into Enterprise Systems: Accounting and Managerial Innovations in E-Document Flow. *Marketing and Management of Innovations*. 2025. №16(2). P.15–31. URL: <https://doi.org/10.21272/mmi.2025.2-02> URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001531442400001> (індексується в наукометричній базі Web of Science, четвертий квартиль (Q4); 1,1 д.а., особистий внесок автора – 0,22 д.а.; обґрунтовано аналітичну зручність, підвищення достовірності та оперативності обліково-аналітичних даних, отриманих за допомогою двовимірного штрих-кодування у формі QR-кодування).

5. Гладчак Н., **Жукевич С.** Основні напрямки удосконалення організаційної складової бухгалтерського обліку. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. 2010. Вип. 14-15. С. 52–58. (0,4 д.а.; особистий внесок автора – 0,2 д.а.; обґрунтовано доцільність ефективної організації бухгалтерського обліку, як основної інформаційної складової фінансового аналізу).

6. Гладчак Н.В., **Жукевич С.М.** Сутність та роль стратегічного управління прибутком торговельного підприємства. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2010. Вип. 7 (25), ч. 1. С. 335–341. (0,6 д.а.; особистий внесок автора – 0,4 д.а.; обґрунтовано аналітичну складову в управлінні підприємством).

7. Жукевич С.М. Конкурентний аналіз в контексті стратегічного управління підприємством. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2012. Вип. 9 (34), ч. 2. С. 175–183. (0,4 д.а.).

8. **Жукевич С.М.**, Савчук Л.І. Роль і місце малого бізнесу в Україні: ретроспективний аналіз і перспективи розвитку. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1 (39). С. 21–24. (0,9 д.а.; особистий внесок автора – 0,45 д.а.; здійснено аналіз малого бізнесу, як основної складової вітчизняної економіки).

9. Жукевич С.М. Моніторинг і діагностика ділової активності в інформаційній системі управління підприємством. *Глобальні та національні проблеми економіки : електрон. наук. фах. вид.* 2014. Вип. 2. URL: <http://www.global-national.in.ua/vipusk-1-2014/295-zhukevich-s-m-monitoring-i-diagnostics-dilovoji-aktivnosti-v-informatsijnij-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom> (0,7 д.а.).

10. Жукевич С.М., Фроленко Р.В. Управління витратами діяльності в контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Інноваційна економіка*. 2015. № 1 (56). С. 70–74. (0,7 д.а.; особистий внесок автора – 0, 4 д.а.; узагальнено роль витрат як однієї з головних детермінант фінансового результату та забезпечення конкурентоспроможності підприємства).

11. Жукевич С.М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5–6 (63). С. 206–211. (0,76 д.а.).

12. Жукевич С.М., Карпишин Н.І. Аналіз й оцінка фінансових ризиків в системі управління суб'єктів господарювання. *Інноваційна економіка*. 2017. № 5–6 (69). С. 180–185. (0,7 д.а, особистий внесок автора – 0,35 д.а.; запропоновано модель аналізу фінансових ризиків з використанням методологічних прийомів і способів фінансового аналізу).

13. Жукевич С.М., Карпишин Н.І. Фінансове консультування населення: теоретико-організаційні аспекти діяльності. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27, №2. С.91-97. (0,7 д.а., особистий внесок автора – 0,35 д.а.; обґрунтовано роль і значення фінансового аналізу для підвищення фінансової грамотності та інтелекту населення).

14. Жукевич С.М., Рожелюк В. Фінансова стійкість підприємства в контексті сталого розвитку України. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 4. С. 75–85. (0,9 д.а., особистий внесок автора – 0,45 д.а.; запропоновано модель аналізу фінансової стійкості підприємства як основи сталого розвитку держави та утвердження однойменної концепції).

15. Бурденюк Т.Г., Жукевич С.М. Аналіз конкурентоспроможності підприємства за даними бухгалтерського балансу. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип.6 (23). С. 661-667. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.23-97> (0,7 д.а., особистий внесок автора – 0,35 д.а.; запропоновано методіку аналізу конкурентоспроможності підприємств).

16. Жукевич С., Карпишин Н., Шегера О. Аналіз фінансової стійкості закладів охорони здоров'я в умовах сталого розвитку. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3 (72). С. 111–126. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.04.028> (1,1 д.а., особистий внесок автора – 0,3 д.а.; запропоновано модель аналізу фінансової стійкості закладів охорони здоров'я із врахуванням особливостей ведення їхньої фінансово-господарської діяльності).

17. Мельник А., Жукевич С. Економіко-аналітична діагностика в системі управління фінансовою діяльністю сучасного закладу охорони здоров'я. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 28–43. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.04.028> (1,2 д.а., особистий внесок автора – 0,6 д.а.; запропоновано модель економіко-аналітичної діагностики із врахуванням характерних особливостей сучасних закладів охорони здоров'я, які є неприбутковими комерційними підприємства і все більше набувають ознак підприємницьких структур).

18. Жукевич С., Жук Н. Аналіз ймовірності настання кризових явищ як детермінанта фінансової безпеки підприємств харчової промисловості. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 1. С. 182–200. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.01.182> (0,9 д.а.; особистий внесок автора –0,45 д.а.; застосовано зарубіжні й вітчизняні

методи визначення ймовірності банкрутства для обґрунтування фінансової безпеки суб'єктів господарювання).

19. Семанюк В., **Жукевич С.** Управлінський облік як інформаційна складова діагностики фінансової безпеки підприємств. *Світ фінансів*. 2023. Вип. 1 (74). С. 133–144. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2023.01.133> (0,9 д.а., особистий внесок автора – 0,45 д.а.; обґрунтовано використання даних управлінського обліку для діагностики фінансової безпеки).

20. Карпишин Н., **Жукевич С.** OECD and Ukraine: trends in health care financing. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 1 (15). С. 254–267. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-01-254-267> (0,82 д.а., особистий внесок автора – 0,41 д.а.; здійснено аналіз пріоритетних джерел фінансування охорони здоров'я країн ОЕСР та України з визначенням їхньої диверсифікації та надмірного фінансового навантаження).

21. Жук Н., **Жукевич С.**, Фаріон М. Аналітичне забезпечення фінансової стратегії безпекоорієнтованого управління. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2023. Вип. III (91). С. 66–87. DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-3.91.05> (1,4 д.а., особистий внесок автора – 0,5 д.а.; сформовано системну ієрархію коефіцієнтів-індикаторів фінансової безпеки, які є складовими моделі аналітичного забезпечення безпекової стратегії підприємств).

22. Zhukevych S.M. Management concept «financial sustainability»: analysis and determination criteria in the conditions of sustainable development of territorial communities. *Herald of Economics*. 2023. № 4. P. 198–215. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.04.198> (1,2 д.а.).

23. Жукевич С. Дискурс «філософія фінансового аналізу» в структурі економічних знань. *Світ фінансів*. 2024. Вип. 3(80). С. 135-148. DOI: 10.35774/SF2024.03.135, URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1724> (1,15 д.а.).

24. Жукевич С. Конвергенція фінансового аналізу в новітній парадигмі управління: візуалізація його генштальту та основні концепти. *Вісник економіки*. 2025. Вип. 1. С. 199–215. DOI: 10.35774/visnyk2025.01.199 (1 д.а.).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

25. **Zhukevych S.**, Semaniuk V., Marchyshyn N., Zhuk N., Shpak V., Papinko A. Analysis of the Financial State of Enterprises: a Complex Approach and Formalization of Evaluation for the Management System. *Advanced Computer Information Technologies : 14th International Conference (19-21 Sept., 2024. Czech Republic)*. Czech Republic: Ceske Budejovice. 2024. Page(s): 402 - 407. DOI: 10.1109/ACIT62333.2024.10712454 URL: <https://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85207839768&partnerID=MN8TOARS> (Scopus) (0,7 д.а.; особисто автору належать 0, 1 д.а.; запропоновано модель комплексної оцінки фінансового стану підприємства).

26. Semaniuk V., **Zhukevych S.**, Papinko A., Zhuk N., Brukhanskyi R., Shpak V. Diagnostics of Business Activity and Stability under Digital Transformation. *Advanced Computer Information Technologies (ACIT) : 15th International Conference (17-19 Sept., 2025, Sibenik, Croatia)*. Sibenik, Croatia, 2025, pp. 430-435, DOI: 10.1109/ACIT65614.2025.11185817 URL: <https://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-105019941271&partnerID=MN8TOARS> (Scopus) (0,7 д.а.; особисто

автору належать 0, 1 д.а.; запропоновано методику аналізу ділової активності в загальній системі управління підприємством).

27. Жукевич С. М. Аналіз та оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Структурно-інституційні зміни та інвестиційно-інноваційний розвиток регіону* : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 травня 2007 р., м. Чернівці). Чернівці, 2007. С. 168–170. (0,2 д.а.).

28. Жукевич С. М. Аналіз конкурентоспроможності підприємства: суть, завдання, методика здійснення. *Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в умовах світової економічної кризи. Секція 4. Методологічні проблеми та шляхи удосконалення систем обліку, аналізу, ревізії та аудиту в Україні* : тези доп. наук. конф. проф.-викл. складу (15 квітня 2009 р., м. Тернопіль). Тернопіль, 2009. С. 14–18. (0,26 д.а.).

29. **Жукевич С.М.**, Кудлаєва Н.В. Діагностика фінансового стану в системі управління підприємством. *Науковий вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2009. № 1 (4Е). С. 234–240. (0,6д.а.; особистий внесок автора – 0, 3 д.а.; сформовано методику діагностики фінансового стану підприємства з врахуванням її пріоритетних складових).

30. Жукевич С. М. Аналіз фінансового стану в системі антикризового управління підприємством. *Модернізація обліку, аналізу і контролю в галузях економіки України* : зб. тез доповідей міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 жовтня 2011 р.). Тернопіль, 2011. С. 101–104. (0,2 д.а.).

31. Жукевич С. М. Аналітичні основи управління оборотним капіталом підприємства. *Тенденції розвитку обліку і аналізу як складових інформаційної системи менеджменту підприємства*: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 листопада 2012 р., м. Тернопіль). Тернопіль: ТНЕУ. 2012. С. 203-205 (0,2 д.а.).

32. **Жукевич С.М.**, Жук Н.Т. Фінансовий аналіз в управлінській інформаційній системі: суть, значення, основні напрями здійснення. *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки*. 2014. Вип. 4. С. 127–133. (0,6д.а.; особистий внесок автора – 0, 3 д.а.; систематизовано основні підходи до розуміння фінансового аналізу, як галузі наукових знань).

33. **Жукевич С.М.**, Жук Н.Т. Методологічні аспекти аналізу майна підприємства в контексті управління його фінансовим станом. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали III міжнар.наук.-практ.конф. (10-11 жовтня 2014 р., м. Тернопіль). Тернопіль: ТНЕУ С. 203-205 (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; запропоновано алгоритм здійснення аналізу майна, який визначає фінансовий стан підприємства).

34. Жукевич С. М. Діагностика основних фінансових детермінант оптимальної структури капіталу. *Economics and management : problems of science and practice* : Collection of scientific articles. Vol. 2 – Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany. 2014. P. 160–166. (0,5 д.а.).

35. Жукевич С.М. Бухгалтерський облік як інформаційна база аналізу фінансового стану підприємств в умовах інтеграції України в ЄС. *Науковий вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2015. № 2 (17Е). С. 225–234. URL :[http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%962\(17%D0%95\)_2015/article/36.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%962(17%D0%95)_2015/article/36.pdf) (0,7 д.а.).

36. **Жукевич С.М., Жук Н.Т.** Діагностика ділової активності в інформаційній системі управління підприємством. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали IV міжнар.наук.-практ.конф. (11 травня 2016 р., м. Тернопіль). Тернопіль: ТНЕУ. С. 333-335 (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; окреслено методологічні підходи до здійснення діагностики ділової активності, як складової визначення фінансового стану та необхідного етапу здійснення фінансового аналізу).

37. **Жукевич С.М., Жук Н.Т.** Аналітична складова управління фінансовою безпекою підприємства. *Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу*: міжнародна наукова конференція (20-21 жовтня 2017 р., м. Житомир). Житомир: ЖДТУ, 2017. С. 315-316 (0,1 д.а., особистий внесок автора – 0,05 д.а.; обґрунтовано важливість здійснення аналізу у визначенні фінансово безпеки підприємства).

38. **Жукевич С.М., Бурденюк Т.Г.** Аналітична складова в управлінні діловою активністю підприємства. *Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (30 червня 2017 р., м. Тернопіль), Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 228-231. (0,3 д.а., особистий внесок автора – 0,15; запропонований аналіз внутрішніх індикаторів окреслення ділової активності з використанням кількісних (формалізованих) методів аналітичного дослідження).

39. Zhukevych S. M. Accounting as an information base for the analysis of the companies financial condition. *Accounting in Ukraine under implementation of the European legislation* : monograph / M. Luchko, N. Khorunzhak, I. Benko [et al.] ; under the guidance of M. Luchko. Ternopil: TNEU, 2017. P. 155-169 URL : <https://dspace.wunu.edu.ua/items/8e1cd827-0e81-4c59-a8a3-79454c6a4891/full>. (0,7 д.а.).

40. **Жукевич С.М., Жук Н.Т.** Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі управління фінансовою безпекою підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали V міжнар.наук.-практ. конф. (31 травня – 1 червня 2018 р., м. Тернопіль). Тернопіль : ТНЕУ С. 230-232. (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; обґрунтовано роль і місце аналізу у забезпеченні фінансової безпеки).

41. Рожелюк В. М., **Жукевич С. М.** Діагностика основних фінансових детермінант економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці* : тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 квітня 2018 р., м. Ужгород). Ужгород : вид-во УжНУ «Говерла». 2018. С. 254–257. (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; окреслено методичний підхід до діагностики основних фінансових детермінант економічної безпеки суб'єктів господарювання).

42. **Жукевич С. М.** Сутнісні особливості управлінського обліку в інформаційній системі керування установами державного сектору. *Актуальні напрями модернізації бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в Україні* : тези доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (23 травня 2018 р., м. Харків). Харків, 2018. С. 84–86. (0,2 д.а.).

43. **Жукевич С., Жук Н.** Аналіз та оцінка основних детермінант фінансової безпеки підприємства. *Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та*

міжнародний вимір: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (10 вересня 2019 р., м. Тернопіль). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 225-228 (0,3 д.а., особистий внесок автора – 0,15 д.а.; запропоновано методика аналізу, яка б охоплювала основні детермінанти фінансової безпеки).

44. **Жукевич С. М.,** Фалатович К.-М. Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення діяльності неприбуткових установ. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. (23 квітня 2019 р., м. Полтава). Полтава, 2019. Ч. 2. С. 177–180. (0,1 д.а., особистий внесок автора – 0,05 д.а.; обґрунтовано теоретичні основи аналітичного забезпечення діяльності неприбуткових установ).

45. Жукевич С. М. Фінансова стійкість в системі управління економічною безпекою підприємства. *Теорія та практика менеджменту безпеки* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (14 травня 2019 р., м. Луцьк). Луцьк, 2019. С. 44–46. (0,1 д.а.).

46. Жукевич С. М. Технології управлінського обліку в діагностуванні фінансової стійкості підприємства в контексті сталого розвитку. *Концептуальні основи розвитку системи бухгалтерського і управлінського обліку та звітності: монографія* / [З.-М. В. Задорожний та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. З.-М. В. Задорожного. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 250-260. (0,75 д.а.).

47. **Жукевич С.,** Жук Н. Методика аналізу фінансової стійкості закладу охорони здоров'я. *Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації* : монографія/ [З.-М. В. Задорожний, Я. Д. Крупка та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. З.-М. В. Задорожного. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка». 2020. С. 207-222. (0,9 д.а., особистий внесок автора – 0,45 д.а.; запропонований методологічний підхід аналізу фінансової стійкості з врахуванням особливостей неприбуткових комерційних установ, якими є заклади охорони здоров'я).

48. Жукевич С. Аналітичне забезпечення управління структурою капіталу. *Теорія та практика менеджменту*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (13 травня 2020 р., м. Луцьк). Луцьк. 2020. С 92-94. (0,2 д.а.).

49. **Жукевич С.,** Болюх О. Економічна діагностика як основа управлінських рішень в сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки* : матеріали доповідей всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (15 травня 2020 р., м. Тернопіль). Тернопіль. С.62-65. (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; запропоновано методичні підходи до економічної діагностики як основи управлінських рішень).

50. **Жукевич С. М.,** Рожелюк В. М. Аналіз маркетингового середовища в умовах глобалізаційних змін та викликів. *Трансформація бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах соціально-економічних викликів* : матеріали Міжнар. круглого столу. (28 травня 2021 р., м. Тернопіль). Тернопіль : ЗУНУ. 2021. Т. 1. С. 54-56. (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; розглянуто методичні підходи аналізу маркетингового середовища, які враховують умови постіндустріальних трансформацій).

51. **Жукевич С.М., Жук Н.Т.** Аналіз стратегії фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу*: зб. праць учасників Міжнар. наук.-практ. конф. (10 листопада 2022 р., м. Житомир). Житомир: Поліський національний університет, 2022. С.36-39 DOI: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.21699275.v1> (0,3 д.а., особистий внесок автора – 0,15 д.а., запропоновано методику аналітичного обґрунтування формування стратегії в контексті фінансової безпеки підприємств).

52. **Жукевич С., Жук Н.** Фінансовий аналіз в парадигмі соціально-економічних викликів та національної безпеки. *Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції* (19-20 травня 2023 р., м. Свалява – Тернопіль). Тернопіль: ЗУНУ. 2023. С.200-202. (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1д.а., обґрунтовано формування новітньої парадигми фінансового аналізу).

53. **Zhukevych S., Zhuk N.** Analytical support for the formation of a financial security strategy. *EMIDWORLD '23: 1-st International Congress on Economics Public Finance Business & Social Sciences*. (November 09-11, 2023, Kutahya/Turkey). 2023. P. 158-175. URL: <https://emidworld.com/userfiles/files/proceedingbook2023.pdf> (0,82 д.а., особистий внесок автора – 0,41; запропоновано методику фінансово аналізу для обґрунтування стратегії фінансової безпеки підприємств).

54. **Zhukevych S., Zhuk N.** Diagnostics of crisis situations in the management of financial security: an example of food industry enterprises. *Innovative solutions for managing the economy in an international crisis scenario: Collection of papers new economy* (May 26, 2023, Bosnia and Herzegovina). 2023. Volume 1, №1. С. 217-233. URL: DOI: <https://doi.org/10.61432/CPNE0101217z> (1,4 д.а., особистий внесок автора – 0,7 д.а.; сформована система моделей визначення ймовірності банкрутства, яка охоплює напрацювання закордонних і вітчизняних вчених).

55. **Жукевич С.** Фінансовий аналіз в управлінській діяльності післявоєнного відновлення підприємств. *Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (5-6 жовтня 2023 р., м. Київ). Київ: НУБіП України, 2023. С. 415-418. (0,15 д.а.).

56. **Zhukevych S., Zhuk N.** Analysis of the financial stability of territorial communities under the conditions of sustainable development. *Millets cropping in thar desert of India and role of rural community in sustainable dry ecology* : International Conference (November 9-11, 2023. Hisar), India. 2023. P. 64-74 (1,1 д.а., особистий внесок автора – 0,5 д.а.; запропонована модель фінансової стійкості територіальних громад в умовах сталого розвитку).

57. **Жукевич С.** Онтологія фінансового аналізу: окремі аспекти в умовах сталого розвитку. *Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи*: збірник матеріалів I-ї наук.-практ. конференції з міжн.участю. (22 лютого 2024 р., м. Хмельницький). Хмельницький: ХНТУ, 2024. С. 489-493 (0,21 д. а.)

58. **Жукевич С.** Методологічні аспекти фінансового аналізу й оцінка потенційного банкрутства підприємств. *Актуальні проблеми соціально-економічних*

систем в умовах трансформаційної економіки: збірник наукових статей за матеріалами ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (11 -12 квітня 2024 р. м. Дніпро). Дніпро: ІПБТ УДУНТ, 2024. С.207-209. (0,21 д.а.)

59. Жукевич С. Організаційні аспекти фінансового аналізу. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (29 березня 2024 р., м. Кропивницький). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2024. С. 441-444. (0,3д.а.).

60. Zhukevych S. M. Epistemological foundations of financial analysis as a field of scientific knowledge. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 55-річчю кафедри обліку і оподаткування та 85-річчю від дня народження д.е.н., проф. Б. М. Литвина (26-27 вересня 2024 р., м. Тернопіль). Том 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 418-420. (0,21 д.а.).

61. Жукевич С. М., Подедворна У. М. Імплементация елементів стратегічного аналізу фінансових можливостей закладу охорони здоров'я. *Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку*: зб. наук. праць ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 50-річчю кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу (24 жовтня 2024 р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2024. С. 229-231. (0,2 д.а., особистий внесок автора – 0,1д.а., запропоновано застосовувати у фінансовій діяльності методичні прийоми стратегічного аналізу).

62. Жукевич С. Проблемні аспекти формування парадигми фінансового аналізу умовах постіндустріальних трансформацій. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (7-8 листопада 2024 р., м. Житомир). Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 100-105. DOI: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.27925230.v3> С.100-105 (0,4 д.а.).

63. Жукевич С.М. Парадигмальний підхід у формуванні методологічних основ фінансового аналізу. *AGRICULTURAL AND FOOD ECONOMICS – 2024* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 вересня 2024 р. м. Київ). Київ: НУБіП України, 2024. С.251-253. (0,1 д.а.)

64. Жукевич С. Основні концепти методології фінансового аналізу. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (25 березня 2025 р., м. Полтава). Полтава, 2025. С.431-433. (0,22 д.а.).

65. Жукевич С.М. Формалізація наукового методу фінансового аналізу: контекстуальний підхід. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових матеріалів Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 квітня 2025 р., м. Дніпро). Дніпро: ДМетІ УДУНТ, 2025. 214 с. С.179-182. (0,15 д.а.).*

66. Жукевич С. М. Методологічна рефлексія фінансового аналізу: новітні підходи та концепції. *Управління розвитком соціально-економічних систем*:

Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті професора Григорія Євтіювича Мазнева) (06-07 березня 2025 р., м. Харків). Харків : ДБТУ. Ч. 2. 2025. С. 636-638. (0,2 д.а.).

67. Жукевич С. Проблемні аспекти формування показників фінансового аналізу в умовах постіндустріальних трансформацій. *Модернізація управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2025 р., м. Чернівці - м. Сучава (Румунія). Чернівці : Технодрук, 2025. С. 155-159. (0,2 д.а.).

68. Жукевич С.М. Фінансовий аналіз у конструктивістській парадигмі: методологічне оновлення. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством*: матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (24 травня 2025 р., м. Луцьк). Вип. 17. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2025. С. 171-174. (0,2 д.а.).

69. Семанюк В.З., Жукевич С.М. Феноменологія фінансового аналізу: екзистенційна парадигма у векторі цілей сталого розвитку. *Облік, контроль і оподаткування на шляху повоєнного відновлення України та досягнення цілей сталого розвитку* : зб. матеріалів Х Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю від дня народж. Миколи Григоровича Чумаченка (10–11 квіт. 2025 р., м. Київ). Київ: КНЕУ, 2025. С. 250–253. (0,21 д.а., особистий внесок автора – 0,1 д.а.; обґрунтовано розуміння фінансового аналізу, екзистенційна феноменологія якого виходить за межі традиційних підходів і набуває нових вимірів).

70. Жукевич С., Жук Н. Синергія фінансового аналізу та внутрішнього аудиту у системі корпоративного ризик-менеджменту. *Система аудиту та фінансового контролю ЄС*: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (30 травня 2025 р., м. Дніпро). Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2025. С. 147-150. (0,2 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.; запропоновано інтегровану модель взаємодії фінансового аналізу з внутрішнім аудитом).

71. Жукевич С. Аксіологічні виклики та трансформація методології фінансового аналізу в умовах постіндустріальних трансформацій. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (27 травня 2025 р., м. Луцьк). Луцьк, 2025. С. 36–37. (0,2 д.а.).

72. Жукевич С., Жук Н. Онтологічні рівні фінансового аналізу: взаємодія макро-, мезо- та мікроекономічних рівнів у контексті глобальної нестабільності. *Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України* : матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції (22 травня 2025 р., м. Київ). Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2025. С. 60–63. (0,21 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.; окреслено онтологічні рівні фінансового аналізу, які утворюють ієрархію, здатну реагувати на зовнішні та внутрішні чинники).

73. Zhukevych S. Financial analysis and future skills: innovative learning and competencies for sustainable development. *SKILLS for FUTURE*. Abstracts of the 13th annual Entrepreneurship and Innovation Conference (October 2, 2025, Tallinn, Estonia). Teadmus Tallinn, 2025. P. 28. URL: https://conference.euas.eu/2025/wp-content/uploads/2025/10/Proceedings_2025.pdf (0,1 д.а.).